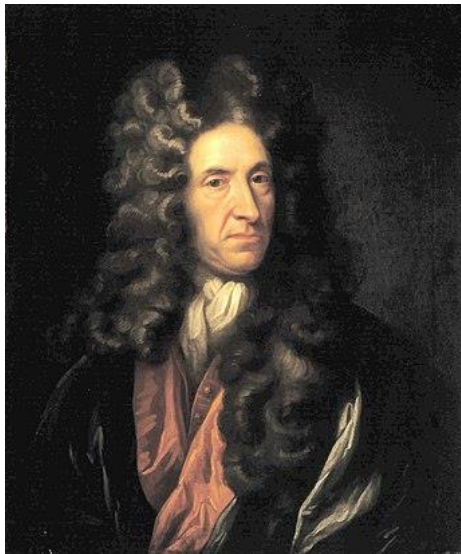


Daniel Defoe: Robinson Crusoe



Kto bol Daniel Defoe



Daniel Defoe, pôvodným menom **Daniel Foe** (* asi 1660, Londýn, Anglicko – † 24. apríl 1731, Londýn), bol anglický spisovateľ a novinár, predstaviteľ realizmu^[1]. Počas svojho života napísal vyše päťsto diel. Svoje najslávnejšie dielo **Robinson Crusoe** 1719, napísal ako 60 ročný. Rozpráva o synovi z obchodníckej rodiny, ktorý utečie na more, aby sa stal námorníkom. Po stroskotaní lode žije veľa rokov na pustom ostrove, je založený na skutočnom príbehu námorníka Selkirka. Ide tak o jeden z prvých románov s realistickými prvkami. Defoe v ňom okrem iného sleduje vývojové hľadanie Robinsonovej cesty k Bohu a formovania jeho mravných vlastností a vytvára typ slobodného jedinca stelesňujúceho morálku „bieleho muža“. Po preslávení prvého diela spísal ešte dve pokračovania. Toto dielo sa v Británii stalo najčítanejšou knihou po biblii.

Robinson Crusoe

Daniel Defoe

Digitalizátor: Viera Studeničová, Martin Hlinka, Michal Maga, Jaroslav Geňo, Patrícia Šimonovičová, Dušan Kroliak. Copyright © 2012 Zlatý fond denníka SME

Tento súbor podlieha licencií 'Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 2.5 License'. Viac informácií na <http://zlatyfond.sme.sk/dokument/autorske-prava/>

Pôvodná publikácia	1
Prvý odiel	2
Druhý odiel	3
Tretí odiel	5
Štvrtý odiel	7
Piaty odiel	8
Šiesty odiel	10
Siedmy odiel	12
Osmy odiel	13
Deviaty odiel	14
Desiaty odiel	15
Jedenásty oddiel	18
Dvanásty odiel	20
Trinásty odiel	22
Štrnásty odiel	24

Pôvodná publikácia

Daniel Defoe. *Robinson Crusoe. Dejiny jeho dobrodružného života*. Vydanie Viliama Méhnera. Budapešť. 1904. 63. .

Bibliografické poznámky

Robinson Crusoe. Dejiny jeho dobrodružného života

Veľmi zaujímavé a poučné čítanie pre mládež. Spracoval: Lipovský. S desať obrazmi

Vydanie Viliama Méhnera. (Budapešť, IV. okres, Egyetem-utca č. 4). Knihtlačiareň Alex. Nagy, Budapešť, IV., Papnövelde-utca 8

Poznámka Zlatého fondu SME:

Lipovský — pseudonym Karola Čechotku. V Slovenskom bibliografickom slovníku (Matica slovenská, Martin 1986) sa uvádza: „V knižných vydaniach spracúval a upravoval cudzie námety a predlohy bez umeleckých ambícií, najmä hist. námety a témy z klasickej literatúry, kt. dával formu dobrodružných príbehov. Literárne adaptácie vydával v edíciách Užitočné a zábavné čítanie pre náš ľud a Lacné a zaujímavé čítanie, kt. redigoval pre Viliama Méhnera v Budapešti.“

Prvý odiel

Robinson odíde z domu bez vedomia a dovolenia svojich rodičov a ide na more.

V Amsterdame, v hlavnom meste Holandska žil za dávna jeden nemecký kupec, ktorý sa Robinsonom menoval. Ešte v mladom svojom veku sa ta vystaľoval a skrze šťastné podujatie si veľký majetok získal. Neskôršie sa navrátil do svojej vlasti a tam sa v svojom rodisku osadil. So dňa na deň sa jeho dobrobyt zväčšoval a keď sa mu po niekoľkých rokoch syn narodil, myslel si že je blažený.

Dieťa sa pekne vyvíjalo a i rodičia všetku svoju nádej do tohto chlapca vkladali, lebo on bol jediný, ktorý meno otca svojho nosil; a z tej príčiny vo všetkom dobrom sa zúčastňoval, ba i jeho najtajnejšie myšlienky sa vykonať usilovali. Chlapec rástol a výborné vedomosti jeho sa so dňa na deň rozmnožovali, tak že i radosť ich sa tým vždy zväčšovala. Všetky zlé hry ale aj navymýšľal a jeho najmilšie zamestnanie bolo, keď s inými deťmi sem a tam blúdiť mohol. Pravda učiť sa nechcel a práve zato v škole on len v somárskej lavici sedával. Jeho samopašnosť neskôršie ho k mnohým ľahkomyselným a nemúdrym skutkom priviedla, čím on neraz hanbu a trpkosť svojmu otcovi spôsobil. A práve z tejto príčiny určil otec, že svojho syna na kupectvo dá; poslal ho do Amsterdamu k svojmu dobrému priateľovi, aby sa tu kupectvu priučil. Otec sa nazdal, že keď jeho syn medzi cudzích ľudí príde, tam sa premení. Ale Robinson k tomuto vôle nemal a zvlášť to, že on celý deň v sklepe bude musieť stáť a robiť, mu od tohto natisnutého povolania i ďalšiu vôľu odobralo. Pre jeho veľkú ľahkomyselnosť ani jeho pán s ním nebol spokojný a neraz otcovi prinútený bol toto oznámiť. Otec jeho mu hrozil, že od neho on svoju otcovskú ruku odvráti na ten pád, ak sa nepolepší a jeho zlé skutky nezanechá, ale veru všetky dobré slová, napomenutie alebo hrozba od neho tak odfrkli, ako od steny hrach.

Najväčšiu časť svojho slobodného času v prístave strávil, kde s nevýslovnou radosťou na príchod a na odchod lodí sa díval. Jedinká jeho žiadosť bola, keby vnútro lodí poznať mohol; a ešte tým viac by bol prejavil radosť svoju nad tým, keby i on s loďou na more ísť mohol.

Už dávnejšie sa oboznámil s istým Horn námorníkom, ktorému žiadosť svoju, lebo tento v jeho veku bol, zo srdca vyjaval. Horn s radosťou vyplnil jeho žiadosť a zvedavého chasníka do člnu vzal a s ním na loď trojstážňovú, ktorá len nedávno ta priplávala, šiel.

S nevýslovnou radosťou vstúpil Robinson do člnu a nezadlho sa už na palube lodi nachodil. Námorník chytil sa hneď do roboty a tak prinútený bol Robinsona samého nechať, tento sem a tam chodil a nevedel sa dosť vynadávať na veci rozličné, ktoré sa mu tam pred oči stavali. Námorníci sa mu až veľmi zdali, keď títo ako mačky po sťažňoch sem a tam sa driapali. — Každý ich pohyb s tak nevýslovnou nadšenosťou pozoroval, že i on dostal vôľu sprobovať to isté vykonať. Na neho nikto nepozoroval, lebo ved' každý svoju povinnosť konal. Z jeho zamyslenia ho výstrel dela zobudil, toto bol znak pohnutia sa lode; lebo Robinson na lodi dlho bol. Z prístavu loď vietor nevdojak vyhnal na šíre more. Teraz mu len prišlo na rozum, že on už dávno doma mal byť. Čože má teraz urobiť? Vrátiť sa už nemohol. Horn, ktorý ho na loď priviedol, tešil a uisťoval ho, že loď po niekoľkých dňoch zas sa nazad vráti.

Robinson sa predsa obával a vyznal svojmu priateľovi, že by on svojho pána vďačne opustil, ktorý už snád i tak upovedomil jeho otca o jeho odídení a že upovedomenie toto doista doma nespokojnosť a hnev spôsobilo, následkom ktorého jeho už i tak nič dobrého neočakáva. Najlepšie bude teda, keď sa on do Amsterdamu už ani nevráti. — Horn s radosťou počul odhodlanie Robinsona a poznamenal, že on na mori i svoje šťastie založiť môže.

— Sprvu, — riekol tento, — budeš lodný chlapec, potom matróz, neskôršie kormidelník, napokon ale kapitán a pri tomto si toľko peňazí môžeš usporiť, že si potom i sám loď budeš môcť kúpiť, čo je i mojím predsavzatím.

Zrazu ich rozhovor o založení budúceho šťastia hrubý hlas pretrhol.

— Kto tu rozpráva o kapitánovi? — spýtal sa odrazu správca lode, ktorý práve vtedy k ním došiel a slová ich dopyčul. — Čo je toto za chlapca? bola jeho druhá otázka.

Horn kývol Robinsonovi, aby mlčal, a sám takto odpovedal kapitánovi:

— Nevdojak ostal na lodi a teraz by lodným chlapcom chcel byť.

— Aha, teda jeden sem a tam sa potulujúci chlapčisko! odpovedal kapitán, a keď sa o najpotrebnejších veciach jeho pôvodu presvedčil, zazdajúc sa mu jeho vysoká, mocná postava, takto riekol očakávajúcemu: — No hore sa teda chlapče, sprobuj sa vydríapať do sťažňového koša!

Robinson pristúpil k hlavnému sťažňu a k veľkému údivu kapitána a tam sa nachodiacich matrózov s tou najväčšou rýchlosťou a obratnosťou sa vydríapal na určené miesto. Keď sa nezadlho dolu spustil, kapitán mu potľapkal mu na plecía a riekol, že ho na určitý čas vyskúša.

Teda Robinson od tohto času patrila k lodným chlapcom.

Druhý odiel

Robinson upadne do morskej choroby a pretrpí stroskotanie lode.

Loď priaznivým vetrom hnaná chytro ubiehala, a nezadlho i brehy sa stratili spred očí Robinsona. Teraz on už nič inšie nevidel len nebo a vodu.

Následkom kolísania sa lode, čo vlny zapríčiňovali, už na druhý deň Robinson sa ponosoval. Závrat dostal, neskoršie ho uchytilo dávenie, tak sa zle cítil, a nazdal sa, že zomrieť musí, hoci len do morskej choroby upadol. Na šťastie táto jeho nemoc dlho netrvala; zanedlho sa zas dobre cítil. Horn, ktorý keď len mohol, ho vždy opatroval, jeho vyzdraveniu sa nevýslovne tešil. Od tohto dňa títo dvaja mladíci vždy spolu boli, tak sa milovali akoby bratia boli bývali. Pomáhali si v každej ich práci a keď prácu svoju skončili spolu i žarty konali, od ktorých sa ešte neboli odučili.

V tom najkrajšom a najpríhodnejšom čase loď ich plávala za niekoľko dní a týždňov po mori; ale veru znenazdajky sa i neprijemné počasie dostavilo. — Jedného krásneho večera upozornil Horn Robinsona na jeden maličký obláčik a riekol mu, že bude búrka. A sotvaže sa minulo pol hodiny, celý obzor neba bol oblakmi hustými, tmavými zatiahnutý. Strašná búrka tiahla po mori a vlny tohto ako vrchy kopila. Vlny loď raz na výsosť domu vyniesli a zas ju akoby do priepasti spustili, tak že sa cestovatelia a i námorníci čoho len mohli držať museli, aby ich vietor nezrútil, alebo aby do mora nepadli, lebo veď ich loď tá búra sem a ta akoby bola hádzala. Hrom za hromom tu i tam udieral, hrmenie a strašlivé vízvanie lode neprestávalo. Dážď sa vždy lial. Robinson sa nazdal, že už zahynú. V tom sa hrozne zablysko a hrozné hrmenie nasledovalo za tým: hlavný s'ťažeh hrom dodrúžgal. Námorníci zbledli a ruky spínali. Bedákanie námorníkov a krik cestovateľov skoro prehlušilo huk a šušťanie divo sem a ta sa váľajúcich vln. Zrazu sa ozval hrozný praskot z dolnej čiastky lode a dostavilo sa to najhoršie, loď dostala dieru, cez ktorú sa hnala voda do lode. V krátkom čase už skoro do polovici spodnú čiastku lode voda zaplnila. Všetci ľudia na lodi sa namáhali, aby vodu stade vypumpovať mohli, ale veru darobné bolo ich namáhanie, darobná ich usilovnosť, unavenie, vodu vypumpovať, dieru zabiť nemohli a voda cez ňu sa len vždy hnala. Kapitán rozkázal niekoľko výstrelov z dela vypustiť, boli to výstrely o pomoc prosiace a tieto i počuté boli. Neďaleko plávala iná loď a tá poslala člnky k ochráneniu nešťastníkov. Tieto nezadlho skoro preplnené boli nimi. A sotva že sa od lode oddialili, už táto do mora sadla. Po mnohom trápení, lebo búrka i potom ešte zúrila sa predsa k cudzej lodi dostali, ktorá ich všetkých prijala. Ochraná loď do Londýna plávala, kde sa po uplynutí troch dní i dostala. Ochránení z vrúcneho srdca sa podakovali šľachetnému kapitánovi, potom sa ale rozišli, aby si každý zamestnanie a útulok hľadal.

Horn už na druhý deň chcel na druhú loď do služby vstúpiť, ale Robinson po tomto hroznom prípade sa nemohol tak chytro k tomu rozhodnúť. — Či by nebolo lepšie teraz sa k rodičom navrátiť? o tejto otázke rozmýšľal. Ale Horn, ktorý už privykol morskému životu, svojho priateľa natoľko nahováral, že tento neskoršie tiež sa rozhodol do služby na niektorej lodi nastúpiť. Nezadlho i našli loď a to vojenskú, ktorá po 8 dňoch odplávať mala, aby na západných brehoch Afriky nečin konajúcich námorných zbojníkov – pirátov lapiť mohla, lebo títo v poslednom čase mnohé anglické lode lapili a týchže sa zmocnili. Horn a Robinson do toho času, kým loď odplávala, mali dosť času toto svetochýrne mesto si poobzerať. Ale veru veci svetochýrneho Londýna s ich veľmi nezaujímali, lebo veď oni neustále mysleli na more a práve z tej príčiny netrpezlivo čakali na odchod lode. A keď tento čas došiel, i oni s radosťou sa odobrali od brehu, ktorý v krátkom čase sa ich očiам stratil.

Spočiatku loď pekne plávala po mori. V krátkom čase došli k brehom Portugalska. Práca a poriadok na tejto lodi omnoho ťažšie a prísnejšie boli ako na tej predošlej. Kapitán bol prísny, záhumčivý človek ba i pyšný a zvlášť na nich dvoch dával veľký pozor a pozoroval ich skutky. Raz, lebo sa v niečom previnili, ich dal potrestať. Matrózi ich na lodi stiahli a podľa rozkazu kapitána ich palicou vybili. Môžeme si myslieť, že sa toto naším dvom mladíkom nezдалo, ale čo mali robiť, museli sa poddať vôli ich predstaveného. Medzi sebou ale tajne určili to, že akonáhle budú môcť, akonáhle sa im naskytne príležitosť, túto loď opustia, ujdú z nej a inde si zamestnanie budú hľadať.

Budúceho rána ich oči zazreli brehy Kanárskych ostrovov, kde kapitán lode chcel zakotviť. Tu počuli, že námornícki lúpežníci tam práve pred dvoma dňami boli, ale že odplávali a že tu nikdy dlhšie ako päť dní neostanú. Následkom tohto kapitán hľadal záliv, kde by loď svoju mohol zakotviť a skryť pred očami námorníckych lúpežníkov. Zanedlho našiel takú skryšiu a loď sa vplávala. Pobyt na Kanárskych ostrovoch naši mladíci využili na to, aby sa s ostrovmi a s jeho obyvateľmi oboznámili. Tu videli najsamprv ako dorábajú cukrovú trstinu. Ešte tým viac sa ich srdce zaradovalo nesčíselnému počtu kanárikov, ktoré tu, ako vrabce u nás, lietali. Keď tretieho dňa na jeden vrch vyšli a na more sa podívali, v diaľke loď zbadali, ktorú za loď námorníckych lúpežníkov držali a práve zato ich kapitánovi o tomto

svoje oznámenie urobili. Kapitán hneď vydal rozkaz, aby loď túto prenasledovať a i dolapiť mohol; ale čoskoro vysvitlo, že je to kupecká loď z Portugalska, z Lisabonu, ktorá tiež tu pri Kanárskych ostrovoch chce zakotviť.

Následkom príchodu kupeckej lode Horn a Robinson našli príčinu a hľadali priaznivý čas, aby vojenskú loď opustiť mohli.

Robinsonovi sa i pošťastilo čoskoro ku kupeckej lodi dostať a svoj úmysel tento ľudstvu vyznať. Na súmraku ho i Horn mal nasledovať. Matrózi nepovedali kapitánovi, že oni nového lodného chasnika prijali a tento nečakane dal znamenie na odchod. — Teraz Robinsonovi nezostávalo nič iného, ako sa len na lodi ukryť kým len bude môcť. — A tak zostanúc na lodi, prinútený bol od svojho dobrého priateľa sa vzdialiť, bez toho, aby sa bol s ním vrúcne rozlúčil.

Tretí odiel

Robinson pretrpel zas stroskotanie lode, ale jedna vlna ho na breh vyhodí.

Z jeho úkrytu ho na druhý deň hlad vyhnal, bez toho ale, aby vedel ako ho kapitán príjme. Ale veru toto bol priateľský človek, pravda, pokarhal ho, ale ho i za lodného pomocníka prijal. — Kupecká loď do Brazílie, v Južnej Amerike, plávala a cestou touto i popri ostrove Teneriffe prešla. Štvrtého dňa všetkých cestovateľov jedna krásna udalosť na palubu vylákala, odkiaľ mohli sledovať množstvo lietajúcich rýb. — Tieto ryby zdvihnúť sa ponad vodu ich dosť veľkými plutvami asi na 40-50 krokov leteli a potom zas do mora vpadli; k týmto rýb bola celkom biela, lesklá ako striebro. — Príjemnejšiu cestu si Robinson ani nemohol priať, lebo veď každý deň niečo nového spozoroval. — Ale po 14. dňoch hrozná búra povstala, všetky ich plachty zničila a sťažne dolámala. Za šesť dní a šesť nocí zúrila búrka a loď vlny buď vysoko hore, buď zas dolu metala. Následkom búrky sa smer ich cesty celkom premenil a ani kapitán ani kormidelník nevedeli, kde sa nachádzajú. Zrána siedmeho dňa suchú zem zazreli, ktorej sa všetci veľmi zaradovali a každý s radosťou na palubu utekal. — Ale ich nádej náhle hrozný a nečakaný úder zničil, následkom ktorého všetci sem a tam popadali. Loď sa udrela do skaliska a zničená po niekoľkých okamihoch sa začala potápať.

Našťastie Robinson s niekoľkými matrózmi stál vpredu na lodi, kde bol záchranný čl pripevnený. Tento odviazali a tí, ktorí boli nablízku si do neho posadali, a veslovali celou silou, aby sa čím skôr od lode vzdialili, lebo vlny vyvolené potopením lode im hrozili smrťou. Poškodená loď sa potopila a s ňou všetko, čo sa na lodi nachádzalo. Rýchle potopenie lode prinieslo ohromné vlny, a tieto v krátkom čase zasiahli aj čl. Ľudia v ňom sa nachádzajúci si už cítili byť zachránení, ale blížiac sa vlny čl zasiahli a prevrhli ho. Všetci v čle sa nachádzajúci ľudia spadli do mora a tam studený a mokrý hrob našli; jedine Robinsona jedna z tých vln, ktoré smrť mnohých zapríčinili — chytila, niesla ho a na breh vyhodila. Kľúčovite chytil sa dosky, ktorá sa mu do ruky dostala a celé svoje sily napnúť usiloval sa ta k tejže vytiahnuť. Bez seba ležal na brehu mora. Keď po dlhšom čase k sebe prišiel, sotva že sa vedel rozpomátať na minulosť, tak sa mu zdalo, akoby sa z nepokojného sna zobudil. Keď šiel hore brehom zazrel v diaľke hlavný sťažň potopenej lode, ktorý bol síce zlomený, ale predsa z neho jedna časť z mora vyčnievala. Nebol to teda sen, ale bola to strašná istota a pomaly-pomaličky prišlo mu na um, rozpomenul sa na utrpenie, bolesť, trápenie a na stroskotanie lode. So zaslzenými očami pozrel k nebu, padnúc na kolena vzdával vďaku milosti Všemohúceho Hospodina, že ho tak divne ochránil.

Po vrúcnej modlitbe o jeho terajšom stave rozmýšľať začal, akoby tu živý byť mohol a s čím tu svoj život udrží. Kdekoľvek pozrel, videl stromy a kriky, ale nikde ľudského kroku, šľapaje. Jeho opustenosť mu zas vytisla slzy z očí. Kde že má hľadať ochranu pred divými zverami? Kdeže strávi noc? Zazrel veľký konársky strom a pomyslel si, že na tom noc prečká. Na tomto chcúc teda noc stráviť, vydriapal sa naň, sadnúc si medzi konáre, pomodlil sa a odporúčajúc sa do lásky a rúk Hospodinových, zas len rozmýšľať počal o jeho stave. Nezadlho ale sen prikvačil oči jeho, tie sa zavreli a on zaspal. Lenže nebol to oživujúci sen, ale len trápna noc, lebo hrozný sny mal, takže v tých všetky udalosti zas prežil ba i do rodičovského domu ho priviedli. Videl matku, ako ona ruky ku nemu vystiera a akoby ju počul hovoriť, akoby počul jej požehnané slová: „Ale či ešte ani teraz nejdeš? Či už nechceš byť mojím milým dieťaťom?“ — „Ó áno, drahá moja matka!“ vykrikoval on vo sne a spadol zo stromu. Na šťastie nebol vysoko a pod ním hustá tráva rástla, tu spadol a sa neporanil, ani veľmi neudrel. A zas sa vydriapal hore, ale tentoraz už dlho nemohol zaspáť, sen neprišiel na oči jeho, až neskoro predsa zaspal.

Veľký hlad zobudil nešťastného človeka, keď sa slnce už dosť vysoko na oblohe nebeskej trblietalo. Zišiel so stromu a poobzeral sa či by niekde nejaké ovocie k jedeniu nenašiel. Bojac sa divých zvierat netrúfal si do stredu ostrova vojsť a práve z tej príčiny jeho hľadanie bolo bez výsledku. Nevdojak ruku do vrečka nohavic vopchal a tam k jeho nemalej radosti kúštik cvíbaku¹ našiel, hoci nebolo mu dosť k najedeniu, ale predsa dosť aby si hrozný hlad zahnal. S veľkou radosťou odhryzol kúštik z neho, ale veru morská slaná voda ho celkom znivočila, lebo keď do vody i on spadol tak sa cvíbak tiež tou slanou morskou vodou nasal. V zúfalstve nad tým, čo bude jesť, šiel k brehu a tam k jeho preveľkej radosti veľké množstvo ostríg² našiel, ktorých on veľkú čiastku požil. Po najedení sa ostríg veľký smäd cítil. Kdeže teraz nájde vodu? Chtiac-nechtiac, predsa len do vnútra ostrova sa pustiť musel, aby niekde občerstvujúci prameň našiel. Ozaj či nájde? To mu veľkú starosť zapríčinilo, lebo veď veľký smäd ho

¹ suchár

² ustrica

trápil. S nevýslovnou bojzivosťou šiel rovno k jednému pahorku, ktorý sa nevelmi ďaleko od neho nachádzal, a keď k nemu bližšie prišiel, zbadal, že je to skalisko, ktoré ako nejaká stena hore k nebu vyčnievalo. S nemalým obdivom tohože díval sa na jeho vrchol a sotva že sa priblížil viac k jednej strane tohto skaliska nejaký šuchot počul. Lepšie sa započúval a k veľkej jeho radosti počul žblnkanie prameňa, ktorý vyvierať neďaleko skaliska.. Príduc k tomu, s veľkou radosťou si načieral z občerstvujúcej vody, kým len smäd jeho nezahasil.

Oslobodený od starosti kde vodu nájde vystúpil na vrchol dosť vysokého pahorku. Keď už tam bol, poobzeral sa dookola a s veľkým strachom, ktorý v srdci jeho cítil, videl, že sa on na pustom ostrove nachodí, kde ani jedinkej živej duše krom neho sa nenachodí. Zazrel z tade na západ niekoľko ostrovčekov, ktoré z mora vyčnievali a len asi na niekoľko míľ sa nachodili. — Pomyslel si, že veru je on od sveta odlúčený a že len snád „divosi“ sú jeho susedia. Strach a hrúza ho pojala, keď mu prišla na um tá myšlienka, že oslobodenie z tadeto je ťažké, ba ho ani niet a že on tu bude musieť zomrieť.

Hlavnú starosť mu zapríčinilo, aby si miesto, kde by býval, hľadal. Zas sa vrátil k tej skale, v blízkosti ktorej sa prameň nachodil. Po opatrnejšom a väčšom skúmaní zazrel pri spodku skaliska malý otvor, nevelikú dieru, ktorú len zväčšiť musel, aby slobodný príchod ku skalisku si urobil. Ale ako, s čím, s ktorým nástrojom že to vykoná? Keď nič nemá! Táto otázka mu pokoja nedala. S holými rukami sa do tejto roboty pustiť nemohol, hoci skaly neboli pritvrde, ba sypké. Tu mu na pamäť prišlo, že na brehu mora ostré kamene videl. Šiel teda ku brehu a tam dosť veľký kameň, ktorý sa sekere podobal, našiel. Vpredu bol tento kameň dosť široký a ako nejaký klin vyzeral; na druhom konci ale mal dieru, do ktorej len porisko bolo treba vopchať. Rýchle a s radosťou ponáhlal sa naspäť ku skalisku a hneď sa do roboty oddal. S veľkým namáhaním pošťastilo sa mu dva kamene odvaliť a z miesta odstrániť. Ale sa už zotmilo a Robinson bol prinútený zas na ten prvý nocľah, na strom medzi konáre sa utiahnuť.

Štvrtý odieľ

Robinson si stavia príbytok a pomaly sa spriatelí s prírodnými vlastnosťami ostrova.

Keď sa Robinson na druhý deň prebudil, odbavil svoju rannú modlitbu, a keď sa ostríg najedol, z prameňa vody napil zas sa k práci prichytil. S pomocou jeho kamennej sekery toľko pracoval, otvor rozširoval, že do jaskyne vojsť mohol. Táto dosť priestranná bola, ale nie taká vysoká, aby sa človek bol mohol v nej vystrieť, aby v nej stáť bol mohol; z tej príčiny si zaumienil, že ju na druhý deň vykope, teda hlbšou spraví. Počas jednej prechádzky na brehu mora videl jedno korýtko z veľkej korytnačky. S tejto on teraz veľký ošoh vezme, ponáhlal sa na ňu a ju aj našiel. Ako k brehu mora šiel, k veľkej jeho radosti našiel i kokosovú palmu, ktorá bola plná ovocím a už zrelým. Odtrhol jeden kokosový orech, rozbil ho a okúsil jeho šťavu, ktorá ako mlieko biela a príjemnej chuti bola, s týmto mal už i iný pokrm. Tento pokrm ale taký dobrý a záživný bol, že už teraz len samé ostrigy jest' nemusel. To korýtko aj našiel a to práve takej podoby bolo, ako nejaký rýľ, že ho on ku kopaniu zeme upotrebiť mohol. Porisko pripravil k tomu a po niekoľko dňovej práci si túto jaskyňu ako príbytok zariadiť mohol. Pred niekoľkými dňami on si bol trávy a machu usušil, ktorý teraz do jaskyne povnášal. V jaskyni ešte nespál, lebo otvor jaskyne nebol obrátený a práve z tej príčiny viac vrúb vykopával, tie blízko jednu po pri druhej pred otvor jaskyne nasadil a keď tieto korene pustili a vetviť sa počali, tak mu tieže za dobré a isté dvere slúžili.

Za sedem dní každý večer šiel spať na ten strom, na ktorý bol sa prvú noc vydriapal a na ktorom tak strávil strastiplnú noc. Na ôsmy deň bola práve nedeľa, vrúcnu modlitbu odoslal k Hospodinovi k Pánovi neba a zeme. Dnes každodennú prácu konať nechcel; telo jeho si muselo oddýchnuť, aby jeho duša tým vrúcnejšie mohla zasvätiť deň Pána. Ale aby pokrok času nezabudol, t. j. aby vedel, ktorý deň týždňa nasleduje, urobil si kalendár. K tomuto spreď jaskyňou sa nachádzajúcich stromov vybral si štyri a na prvý s každým jedným rezom zaznamenal dni týždňa, na druhý strom urobil po uplynutí týždňa jeden rez; po štyroch takýchto rezoch, že urobí na tretí strom jeden väčší rez a ten značiť bude mesiac, a po 12 takýchto rezoch na štvrtý strom ešte dlhším rezom zaznačí rok.

Druhého týždňa Robinson urobil zas jeden vynález, ktorý ho veľmi šťastným urobil. V blízkosti kokosovej palmy našiel množstvo takej byliny, ktorej vlákna podobné boli konopám, z ktorých doma povrazy súkali. On teraz na tú myšlienku prišiel, či by on tiež z vlákien tejto byliny povrázky urobiť nemohol? Vytrhal niekoľko bylín a cez viac dní tie močil, potom ich usušil, pomliaždil a hľal, spozoroval, že táto bylina práve také vlastnosti má ako konope alebo ľan. A tak z toho množstva bylín si on motúzky a povrazy nasúkal, tak že na čas aj s týmto zaopatrený bol. S povrazom ponajprv kamennú sekeru priviazal k porisku a tú i ako zbraň vždy sebou nosil; to isté urobil i s korýtkom korytnačky a takto ku takému nástroju prišiel, ktorý ako rýľ alebo lopatu užívať mohol. Po týchto prácach si urobil z povrazov rebrík, pomocou ktorého by na vrch brala rýchle a ľahko vyjsť mohol, ak by mu nejaké nešťastia hrozilo. Pritom ale vždy rozmýšľal, akoby si mohol najpotrebnejšie nástroje zadovážiť a pristrojiť.

Následkom užívania ostríg a kokosového mlieka sa mu toto už celkom sprotivilo; a práve z tej príčiny sa odhodlal, že po ostrove hľadať bude, či by inakší pokrm nenašiel. K tejto ceste si ale najprv slnečník z kokosových listov urobil, na miesto železných rebierok kostí rýb a prúty z vrúb použil, aby s týmto proti lúčom slnca ochránený bol. Ba i loveckú kapsu si z povrázkov urobil a v tejto si domov nosil na ceste nájdené užitočné veci.

Piaty odiel

Robinson poprechodí ostrov a lamy si zaopatrí, ktoré sa mu milými a užitočnými súdruhmi stanú.

Kapsu prehodiac cez plece, ozbrojený kamennou sekerou a loveckým bodákom, už zavčas rana sa vydal Robinson na cestu sebou vzmúť i slnečník, aby ho horúčosť netrápila. Keď na vrch brala došiel skade sa pohnúť chcel na svoju cestu, videl, že slnce práve vtedy ako nejaká veľká lopta z mora vystupovalo. Rozličnej farby vtáctvo vtedy už hore bolo a svoju rannú pieseň prespevovalo. O ako sa tešil Robinson tomuto utešenému ránu! Takým obľahčeným, tak veselým sa cítil byť! — Slnce na oblohe nebeskej už dosť vysoko svietilo, ale Robinson posiaľ ešte nič takého nezazrel, čo by mu osožným bolo bývalo. Už dosť ďalekú cestu prekonal, a keď slnce skoro kolmo svoje lúče púšťalo na zem, odhodlal sa, že si pri jednom vetvistom strome, kde i malý potôčik tiekol, odpočinie. Neďaleko od toho miesta, kde sedel, zazrel jednu mimoriadnu bylinu; ktorá asi na 2-3 šuchy vysoká bola a medzi listami malé, zelené jabĺčka viseli, keď niekoľko bylín vytrhol zo zemi veľké, žlté hrudky vyčnievať videl. Boli to zemiaky, ktoré tam divo rástli, ktoré v ten čas v Európe ešte nepoznali. On si i z tých zelených guliek ako i z tých žltých hrudiek nabral. Keď si zas pod košatý strom sadol z nich okúsil, veru také zlé sa mu byť zdali, že sa mu skoro sprotivili!

Chudák Robinson posiaľ sa len so „studenou kuchyňou“ uspokojil musel, lebo mu v západných krajoch tak veľmi používaný „oheň“ chyboval. — Navrátiac sa ku tomu miestu, kde si odpočíval, trápila ho tá myšlienka, ako by si zaopatril oheň, aby zas už od tak dávna neužité teplé jedlo okúsiť mohol. Ako tak sedel a rozmýšľal, zrazu ho od diaľky prichodiaci lomož prerušil. V diaľke zazrel celé stádo bielej vlny zvery podobné ovciam, ktoré sa ako na farbu tak i na podobu celkom týmto podobali. Boli to lamy, ktoré sa ľahko skrotiť dajú a človeku práve tak sú osožné, ako Európske ovce. Bez všetkého strachu zvieratá tieto sa k Robinsonovi priblížili, čo v ňom tú myšlienku vzbudilo, aby sa z týchto zvierat jedného, buď živého alebo zabitého, zmocnil. Rýchle sa schoval za hrubý strom a v ruke držiac kamennú sekeru čakal blížiac sa zvieratá. Jedna mladá láma až ku nemu prišla a on tak ju uderil sekerou, že hneď tam ležať ostala. Ale čože teraz urobí s ňou? Mäso, nemajúc ohňa si ani uvariť ani upiecť nemohol a tak len jej vlnistú kožu spotrebovať mohol a hneď si aj pomyslel, že si z kožky postel' a nejaké háby urobí. Teraz mu prišlo na rozum, čo on už ako dieťa bol počul, že diví ľudia oheň z trenia dvoch dreviek si spravia a toto skúsiť i on sa odhodlal. Zabitú lámu na pleciah vzmúť stúpil domov. Do jaskyni príduc stiahol kožu z lamy, pozorne ju v tóni vystrel a usušil; potom dve drevá vzal a počal ich jedno o druhé trieť, že sa aj vypotil, ale veru oheň docieľiť nemohol. Prečo že nie? Lebo on dve tvrdé drevá vzal a nie suché a mäkké. Keď sa Robinson presvedčil, že jeho namáhanie oheň si spraviť je darobné, celý umorený odhodil drevka a zriekol sa pôžitku mäsa, ktorému prv sa tak bol potešil. Neskôršie mu napadlo, že dávno už bol počul, ako divé národy si mäso zmäčkčia, aby ho užiť mohli, a síce že si ho pod sedlo dajú, alebo skalou bijú, kým nezmäkne. To isté i on urobil, bil mäso skalou, kým nezmäklo a potom ho okúsil a hľa veru to dobré bolo, že sa mu i zazdalo.

Po dokonaní tejto práce priblížila sa noc a Robinson celý unavený odobral sa na odpočinok. Ale sotva niekoľko hodín spal, zobudilo ho hrozné hrmenie. Celý ustrašený vyskočil z mäkkého lôžka a chcel von vyjsť, aby pozrel na nebo; ale veru lejak ho naspäť prinútil sa vrátiť a tam v jaskyni musel prečkať víchricu. Jedno za druhým nasledujúce blýskanie, hromobitie a hrmenie prinútilo ho až do najzadnejšej časti jaskyne sa utiahnuť. Strach a hrúza ho pojala, bál sa veľmi a tam sa modlil. Asi za pol hodiny sedel tam, zrazu v blízkosti jeho sa zablysklo, udrelo a hrozný treskot počul. Robinson stratil pamäť a keď po niekoľkých okamihoch k sebe prišiel, vybehol von, aby sa presvedčil, čo sa stalo. Príduc pred jaskyňu presvedčil sa, že už dážď neprší, ale veľký strom pri jaskyni sa nachodiaci, plameňom horí. Hrom uderil do neho a ho dolámal. Ako oheň zazrel zabudol i na strach, ten ho hneď pominul a keď zazrel, že dolná časť stromu, na ktorú si bol pripevnil jeho povrazový rebrík, nehorí, nie je dolámaná, rýchle sa vydriapal na strom, odlomil z neho horiaci konár a utekal s ním dnu do jaskyne, aby si tam oheň spraviť mohol. Radosť jeho bezhraničná bola, že ho Boh milostivý obdaroval ohňom, z vrúcneho srdca ďakoval Bohu dobrotivému za tento dar, ktorý svoju ruku v jeho ťažkom a zúfalom stave mu podal a takto mu pomohol. — Od včera mu ešte kus mäsa ostalo, to si na končité drevo zapichol a nad ohňom upiekol. Potom vyhľadal to miesto, kde zemiaky našiel, nabral si z nich koľko len mohol, a na kraj ohňa ich pokládol. Po krátkom čase s radosťou sa presvedčil, že tieto hrudky, keď sa upečú, sú veľmi chutné.

Na oheň sa vždy dívajúc, ktorý Pán Boh tak nevdojako mu z neba poslal, vzdor tomu, že tak osamelý bol, predsa šťastným sa cítil byť. Hlavnou starosťou jeho bolo, aby mu teraz oheň nezhasol a i hneď

vyhrabal zem spod jednej skaly, ta oheň vložil, aby mu oheň ani dážď pod skalou nezahasil, ale tenže tá skala, lebo dosť veľká bola, ochránila. Pod kameňom našiel hlinu, tou vymazal diery pod skalou a tak si oheň chránil a s časom na čas a zvlášť večer, keď šiel spať niekoľko kusov dreva naň položil a tak si udržiaval oheň. — Od tohto času tak cítil, že život jeho celkom iný obrat vzal; teraz si už aj teplé jedlo zhotoviť mohol, za ktorým už tak dávno dychtil. — Mnohé plány mu napadali v jeho ťažkom živote, akoby si polepšil los jeho života, akoby si jeho veci mohol zväčšiť, aby sa tak netrápil, ako doposiaľ. Po prvé pomyslel na kuchyňu; a chcel si riad zadovážiť; potom ale nemalú ba najväčšiu starosť mu zapríčinilo zaopatrenie si potravy na zimu. Z tej príčiny si pomyslel, že si on živú lámu chytí, tú skrotí aby sa cez zimu mliekom prežiť mohol.

Urobil z povrazu sídlo a šiel ku potoku kde po prvý raz zazrel lamy a tam čakal ich príchod. Tam na postriežke dlho nestál a už mnoho lám ta prišlo a ku nemu sa blížilo. Robinson sa skryl za jeden hrubý peň, aby ho zvieratá nevideli a nezbadali. Už z ďaleka si vybral jednu a sotva že tá ku nemu došla, zahodil jej sídlo okolo krku. Chytené zviera na šťastie bola stará lama s dvoma mladými a mladé, keď videli, že sa ich matke nič nestalo, pekne za ňou šli. Robinson hladkal mladé a starú lámu a tieto netrhajúc sa pomaly šli za ním. Domov príduc priviazal starú ku stromu a pre ne ako maštal útulok urobil. Tešil sa Robinson na druhý deň ešte tým viac, keď spozoroval, že mladé od neho neodsakujú, ale sa ťahajú za trávou, ktorú im podával. Stará sprvu bojzlivá bola, lebo ešte neskrotla, ale po uplynutí niekoľkých mesiacov už ju ani ku stromu nebolo treba priviazať, natoľko skrotla, že mu i ruky lízala, keď jej zelené vetve podával. Všetky tri lamy ho i do jaskyne nasledovali a k jeho nohám si ľahli, keď sa on na odpočinok uložil. Za tento čas on i viac lám chytil, kožky usušil, mäso buď zaúdlil, alebo iné morskou vodou zasolil. Neskoršie i o tom sa presvedčil, že si on jeho jedlo vodou soliť nemusí, ale že je na ostrove aj suchá soľ. — A síce po jednej hroznej víchrici, ktorá vlny ďaleko na breh zahнала, tam na brehu sa nachodiace hlbšie miesta naplnila. Slnce vodu vyparilo a tam na dne videl bielu usadeninu a to nebolo inšie, ako soľ, hoci táto i trocha horkú chuť mala. Zasolené mäso nakládol do 3-4 suchy dlhého korytka veľkej morskej korytnačky, ktorú na brehu mora bol našiel a z ktorej mäso mu veľmi dobre chutilo.

Šiesty odiel

Robinsona jedno hrozné zemetrasenie veľmi nastraší, lamy stratí, ale neskôršie ich zase nájde, taktiež i veľa hliny.

Nakoľko sa Robinson už pokrmom na dosť dlhý čas bol zaopatril (mal teraz už mäso, lamové mlieko, ostrigy, ryby, kokosové orechy a i potrebnú soľ), teraz sa k zriadeniu kuchyne vlastne v nej potrebných vecí prichytil. Neunavene kopal zem a vykopával kamene, až na 3 šuchy širokú, na 6 šúchov vysokú a práve tak dlhú jamu spravil, ktorá mu za kuchyňu slúžiť mala. Po práci unavený ľahol si na odpočinok. Veľmi nespokojne spal asi do polnoci. Tak sa mu zdalo, akoby mu nebezpečie hrozilo a keď spred tohto by sa bol chcel ochrániť, na skalú vydriapať, nohy mu nezodpovedali službe. Naposledy keď sa mu predsa podarilo hore sa dostať tam akoby mu čierne zviera cestu zastalo a akoby ho zas dolu zrútiť chcelo. — A i v skutočnosti pocítil rýchly a i bolestný úder, na čo on hlasne, strachom vykrikoval a — sa zobudil!

Z mladých lám jedna ho kopla.

Namrzený chcel odohnať zviera, keď zrazu v jeho kolibe mimoriadnu svetlosť zbadá a i hučanie, ktoré akoby búrenie sa vody bolo zapríčinilo. Keď z lôžka vstal, hrozný blesk osvietil jeho jaskyňu, za ktorým náramné hrmenie nasledovalo, že Robinson skoro sebaprítomnosť stratil. Buchotu strašný huk sa ešte nepominul a on pod nohami úder cítil, ktorý šušťanie a pukanie dnu v zemi nasledovalo, akoby sto búrok bolo povstalo. Tam strašne zúrila búra, stromy s koreňmi vytrhúvala, velikánske kamene sem a ta sa váľali a zúriace more až do dna rozmútila. Nezadlho cítil i druhý úder, akoby ho zas voľačo bolo strčilo a to veľké bralo, vo vnútre ktorého si Robinson s tak veľkým namáhaním útulok spravil, sa rozlomilo, roztrhlo a zem, kamene sa sem a ta váľali, hrnuli, že celej jaskyni zasypanie, zničenie hrozilo. Robinson nevedel, kde má utiecť, keď len nešťastie smrťou mu hrozilo. V tom zas zasvietila nad jeho hlavou tá mimoriadna červená žiara, ktorá sa raz stratila a zas tuhšie ukázala. Vetrom rozohnane husté, čierne oblaky veľkou rýchlosťou sa hnali po oblohe, žiara táto ich s časom na čas osvietila ako i vlny mora, ktoré sa penili a na breh valili. Robinson celý nastrašený obzeral sa okolo seba, že čo zapríčiňuje tento prírodný zjav a v diaľke videl vrch, z ktorého stredu hustý dym sa valil, z ktorého veľký oheň ako hromy sa k nebu vyzdvihoval, ba kamene a popol hore do povetria vyhadzovalo. Tento strašný prírodný zjav Robinsona celého nastrašil. Zemetrasenia a podzemný huk ešte vždy trval, potom sa spustil veľký lejak, ktorý akoby morom chcel celý ostrov urobiť. Robinson sa pred rozmnožujúcou sa vodou na strom utiahol, ale jeho krotké lamy voda sebou zobrala bez toho, aby ich bol mohol oslobodiť. Ich žalostné hlasy, ktoré sa v diaľke celkom stratili, až k srdcu sa mu tisli a nad touto stratou trpké slzy vyronil. Asi za hodinu trval tento prenáramný lejak, zemetrasenia prestalo, búra sa utišila a zaoblačené nebo sa vyjasnilo. Po uplynutí asi štvrt hodiny voda do mora stiekla. Robinson zišiel zo stromu, k pňu sa oprel a smutným srdcom očakával ráno. Po vyjdení prvého papršku pustil sa k svojmu domovu hľadať jaskyňu. Cesta jeho veru tá veľmi zlá bola, ale po niekoľkých hodinách sa ta dostal. Pred svoj príbytok prejdúc radosť a čudovanie slzy radosti mu vytisli, keď tam pred príbytkom svojím zazrel jeho verné lamy, ktoré bľáciac k nemu skákali a neprestajne mu ruky, nohy a tvár lízali. Voda ich práve k domovu zanesla.

Vrch Robinsonovho domu následkom zemetrasenia sa z čiastky prerútil a kým množstvo kameňov odstránil za viac dní tenže upotrebovať nemohol. Keď si príbytok, kuchyňu a maštal pre lamy ponaprával, od vetru a dažďu, ako i od napadnutia nepriateľov opravil, prvá jeho starosť bola, aby sa na zimu potrebným pokrmom zaopatril. Ale zima, ktorej sa tak veľmi bál, len ako šesť týždňový dažďový čas trvala, toto on ale prv nevedel. V najbližšom čase chytal lamy, aby si ich mäso zasoliť mohol. Ba i o pokrm jeho štvornohých súdruhov sa musel postarať. Natrhal trávy, tú usušil a ako seno ju odložil, potom si nazbieral množstvo suchých konárov a popri príbytku naukladal, zemiaky kopal a s inými potravnými článkami do jamy v zemi vykopanej uložil. Strašný host, tá zima, hoci už november bol, sa ešte nedostavila, na čom sa Robinson veľmi divil. Koncom novembra jedného rána prv bezoblačné nebo sa zaoblačilo a dážď sa pustil. Pravda bol by sa veru už zišiel viacdnový dážď, aby vyschnutú zem ovlažilo. Ale keď ani po 14 dňoch dážď neprestával a Robinson svoje obvyklé cesty konať nemohol, myslel na také zamestnanie, ktoré by on v jeho príbytku konať mohol. Takéto si aj našiel; z jaskyne vynesnú zem, ktorá dobrá hlina bola, pozorne očistil, piesok a kamienky povyberal, potom ju pomiesil a z nej hrnce narobil, ktoré on pri ohni usušil a k odloženiu vecí ba i k vareniu upotrebiť mohol. Pravda, že mu toto hrnčiarstvo sprvu ťažko šlo, ale vidiac, že cieľu došiel, šťastným sa cítil byť.

Keďže dážď stále pretrvával, teraz si už inú prácu hľadal, lebo veď hrncov už dosť mal. Z vrby kožu

nezvliekal, na vláčenká potrhal a sieť si z nich uplietol, ktorej veľký osoh vzal, lebo s ňou ryby lapať mohol. — V noci keď spať nemohol, premýšľal akoby si zbraň zhotovil, aby s ňou oddialiť mohol útoky oproti nemu snád' urobené. Čo aj pršalo, šiel do hory, aby si na šípy a oblúk potrebné drevo vybral a domov doniesol. Oblúk zohol z vrbového prúta, a šípy špicato zakončil a na koniec košťalik z ryby pripevnil, na miesto struny vzal mocný povrážtek a natiahol strunu, oblúk sa zohol a — vypustil prvý výstrel, prvý šíp zo svojej zbrane. Na miesto prvého bodáka vyrezal bodák z tvrdého dreva a na tohto koniec končite naostrený kameň priviazal. — Takýmto zamestnaním a vynálezmi asi šesť týždňov sa náš Robinson zamestnával. Jedného rána, keď sa prebudil a vyšiel von, videl zas krásne, bezoblačné nebo a keď zo dňa na deň slnce vždy lepšie a lepšie hrialo, presvedčil sa, že tieto prehánky tu zimu zastupujú a že on s týmto tu nastupujúceho roku jar dožil.

Siedmy odiel

Robinson si oblečie ním zhotovené háby a do choroby upadne.

S príchodom jari i túžba jeho po svojich drahých a milovaných rodičoch sa zas vzbudila v jeho srdci. Touto túžbou hnaný neraz šiel na breh mora, kde so zaslzenými očami hľadel do diaľky na more, či nevidí nejakú loď, ktorá by ho stadeto vzala a zas do rodičovského domu mu prísť pomohla. Ale akokoľvek ho trápila táto myšlienka, vždy len po dlhom a bezvýslednom čakaní prinútený bol do jaskyne sa navrátiť, kde veru v plači obanoval jeho ľahkomyselnosť, ktorá ho od srdca jeho dobrých rodičov odtrhla. V tej nádeji, že aby loď, ktorá by snád' popri ostrove plávala, ho nepominula, odhodlal sa na brehu nejaký znak postaviť. K tomuto cieľu s jeho kamennou sekerou vykopal dosť vysoký strom, zakopal ho na brehu do zeme a na koniec z jeho už roztrhanej košele jeden kus priviazal; tento vo vetre vejúci znak mal pritiahnuť pozornosť námorníkov z lodi snád' tade plávajúcej.

Práve tak, ako sa roztrhala Robinsonova košeľa i iné jeho háby podľahli zubu času, a už bez obuvi len bosý bol prinútený chodiť a práce svoje konať. Nedostatok hábov tým citlivejšie cítil on teraz, lebo ako nastávala horúcejšia chvíľa, ako slnce čím horúcejšie páliło dostavili sa tu na ostrove mnohé chrobáky, ktoré ho veľmi trápili. Boli to moskyty, ktoré pod horúcim podnebíom sa zdržujú; prenasledovali ho vo dne i v noci a s balastným pichnutím veľkú bolesť a opuchlinu mu zapríčinili. Robinson bol prinútený oproti ním svoje holé telo ako len mohol zastrieť. Z vysušených kožík si obuv urobil, ktorú si on na nohy nemajúc cverny ani ihly iným spôsobom pripevnil. Na krajoch urobil diery a vtiahol vlákna a tieto zviazal a tak si nohy ochránil pred štipaním moskytov. — Keď sa presvedčil, že mu to k osohu slúži, odhodlal sa z tej istej látky si kabát, nohavice a pokrývku na hlavu urobiť. Zhotovenie týchto predmetov ale veru viac dní trvalo.

Takto oblečený, s jeho zbraňou (kamennou sekerou, šípom, oblúkom a dlhým bodákom) ozbrojený šiel na breh mora a sa veru z chuti zasmial sám na sebe, keď svoju postavu vo vode mora zazrel!

Po niekoľkých dňoch Robinson v tele unavenosť, slabosť a v každom úde štipajúcu bolesť cítil, ba neskôršie tak veľké dávenie ho pojalo, že sa nebezpečnej choroby bál. Zima ho cez dlhší čas trápila, ba potom neskôršie veľká horúčosť, že ani hore vstať nemohol a nazdal sa, že sa už tá tak častokrát si žiadaná smrť priblíži. V tej nádeji ale i bol neskôršie, že snád' jeho choroba predsa smrteľná nebude, hoci veľmi slabý a v horúčosti bol, predsa opustil jeho mäkké lôžko a šiel suché konáre hľadať, aby takto oheň si od vyhasnutia ochránil. Na každý pád na tejto ceste zas prechladol a horúčosť ho ešte vo väčšej miere trápila natoľko, že v krátkom čase stratil duchapritomnosť, zamdlel a keď neskôršie k sebe prišiel veru nevedel, ako dlho trvalo jeho zamdlenie. Teraz páliaci smäd cítil a hoci pil vody dosť, ani najmenej sa neumenšil jeho smäd. Bolesťne pozrel do neba, lebo on len stade očakával pomoc. A teraz jeho slabý zrak spozoroval citrón, ktorý nad jeho hlavou bol položený; pomaly sa zdvihol a ho vzal, šťavu tohto do jednej nádoby vytlačil a tú vodu potom pil, čím si aj pomaly smäd aspoň len umenšil. Tento nápoj nielen že mu smäd hasil, ale mu i chuť k jedeniu zapríčinil; a teraz chytil druhý citrón, tohto šťavu na upečený zemiak vytlačil a tak ho zjedol. — Nezadlho zas spadol na lôžko a do dlhého, ale obcerstvujúceho spánku upadol, po ktorom, akoby znovu sa narodiac, sa zdvihol a pokúsil sa von vyjsť. — Teraz ako vyšiel, akoby ho hrom bol udrel, zrútil sa nazad pred otvor jeho jaskyne, lebo keď s úžasom sa presvedčil, že mu oheň celkom vyhasol a teraz je zas taký chudobný, ako bol vtedy, keď ho tá milosrdná vlna na breh ostrova vyhodila.

Ôsmy odieľ

Robinson si loď stavať začne, čo ho prinúti k tomu, aby ostrov zas obširnejšie prezrel.

Robinsona jeho príroda k novým vynálezom pudila, sladké mlieko lámov vo viac hrncoch zozbieral a k veľkej jeho radosti spozoroval, že sa na tých dosť hustá smotánka sadla, z ktorej maslo a tvaroh počal robiť. K tomuto cieľu dosť vysoký hrniec použil, do neho vliat s usadnutého mlieka pozberanú smotánku; na túto nádobu položil pokrievku, na prostriedku nechal otvor, cez ktorý s doštičkami opatrenú palicu dnu pustil a s podvihovaním tejto oprobával smotánku zmútiť. Po krátkom namáhaní k veľkej jeho radosti spozoroval, že sa niekoľko kúštičkov masla odrazilo, toto sa vždy množilo kým smotánka ako biela, ťahajúca sa hmota neostala, na ktorej väčšie menšie kusy masla plávali. Hneď precedil riedku čiastku tejto smotánky a na maslo čistej, čerstvej vody nalial, skrze čo tuhším ostalo a toto spolu stlačiac tomu istú podobu dal a do jamy si ho vložil. — Teraz už mal maslo a zemiaky; ale nemajúc ohňa toto milé jedlo si celkom pripraviť nemohol a z tej príčiny si zas žiadal spoločnosť ľudskú. Časté jeho pozorovanie mu dokazovalo, že jeho ostrov je predsa nie ďaleko od Ameriky a keby menšiu loďku mal, úfal sa, že s pomocou tejto by sa oslobodil z trpného jeho vyhnanstva a zas by medzi ľuďmi sa dostal.

To povedomie, že sa mu posiaľ každé jeho podujatie podarilo, k postaveniu loďky ho nútilo. Aby svoj úmysel vykonať mohol, k tomu po prvé príhodné drevo mať musel. Aby teda k tomuto príhodné drevo našiel, musel do vnútra ostrova ísť a tam také drevo hľadať. Na tejto ceste našiel kukuricu, z ktorej že sa záživná múka dá robiť, už dávno vedel. Nazbieral si z tejto kukurice v tej nádeji, že si z múky kukuričnej chleba urobí; ba i iné byliny našiel ako: fazule atď., z ktorých si tiež nazbieral a vzal. Ale jeho radosť vtedy bola najväčšou, keď zazrel dosť vysoký strom a na ňom plno ovocia, ktoré sa veľmi kokosovému orechu podobalo. Len neskôršie zvedel, že divosi tento strom chlebovým stromom menujú, lebo z jeho ovocia záživný a príjemnej chuti chlieb si robia. Lepšie obzerajúc strom spozoroval, že je tohto jedna strana prázdna čo v ňom tú myšlienku zbudilo, že tento je k urobeniu loďky najpríhodnejší a keď v blízkosti toho ešte viac takýchto stromov spozoroval, smelo sa oddal do vyťatia prvého.

Hneď sa domov pohol, aby si potrebné nástroje doniesol, ktoré iné neboli, ako jeho kamenná sekera a z korytka korytnačky urobený rýľ. Domov idúc našiel hniezdo s mladými papagájmi, jedno mladé z nich si vzal sebou a domov doniesol a toto do klietky z vŕbových konárov upletenej zavrel. Tohto učenívého vtáka pomaly aj rozprávať naučil, čo mu mnoho veselých hodín zapríčinilo. — Po skončení raňajšej modlitby celý sa studenou vodou umyl, najedol, lamy podojil a šiel, aby spomenutý strom vyťal.

Ale veru s takýmito nástrojmi to veľmi ťažká práca bola; viac dní trvala, tak že len po viac dňovej práci, po veľkom unavení dosiahol svoj cieľ. — Svoj slobodný čas k učeniu papagája, ktorého Pol-am nazval, obrátil; učenívý vták už po krátkom čase dobre rozumiejúce slová vypovedať sa naučil, čo Robinsonovi veľkú radosť zapríčinilo. Hlavné jeho zamestnanie bolo stavanie loďky a práve preto najväčšiu čiastku dňa na vyrezanie stromu obrátil.

Medzi robením loďky stratil myšlienku, aby ostrov, ktorý v dĺžke asi 9-10 míľ a v šírke asi 4-5 míľ mal, lepšie preskúmal. Teraz banoval, že bývajúc tu už viac rokov, ostrov dobre nepoprezeral a tenže v každej čiastke poznal. Ale sa teraz odhodlal, že jeho pozorovanie vynahradí.

Deviaty odiel

Robinson po ostrove cestuje a na jeho ostrove ľudské stopy zbadá, a práve z tej príčiny ešte istejšie sa usiluje opevniť svoj dom pred nastávajúcimi útokmi.

Raz za včas rána naložil Robinson na jeho lamy rozličné potravné články, ktoré by mu i na týždeň dosť boli bývalý; k pásu priviazal kamennú sekeru, oblúk so šípami ale na chrbát pripevnil, do pravej ruky vzal dlhý, ostrý bodák a keď na svoju cestu požehnanie Božské prosil, pohol sa aby vo vnútre ostrova sem a ta pochodil. Hneď prvého dňa sa presvedčil, že veru on na najhoršej čiasťke ostrova býva, lebo čím ďalej šiel, tým viac stromov a bylín našiel, ktorých ovocie o mnoho lepšie a chutnejšie bolo ako pri jeho jaskyni. Prvý deň jeho cesty sa pomínul, slnce už práve zapadalo a tak si príhodné miesto k prenocovaniu hľadať musel, kde by s jeho spoločníkmi, s jeho milými zvieratami, dobrú skrýšu mal. — Pri jednej vysokej stene skaliska veľký, vetvistý chlebový strom sa nachodil. Pod tento rozvetvený strom nahnal lamy, z chrbta im sňal ťarchu a pustil ich, aby sa pásli; on si ale pod stromom miesto k odpočinku pripravoval.

Druhého dňa ráno opustil miesto odpočinku, zohnal lamy, vzal si zbraň, aby ďalej šiel. Ale sa veľmi naľakal, keď na južnej strane ostrova v dosť mokrom piesku ľudské šľapaje zazrel, ktoré od mora sem a tam po brehu sa vidieť mohli. Radosť ale i strach ho zaujal. Radoval sa tej myšlienke, že zas medzi ľudí sa dostane; strach a hrúza ho ale pojala, keď si pomyslel ak sú to kroky ľudožrútov, divochov, ktorým i on ľahko v obeť padnúť môže. Keď sa zo strachu spamätal, odhodlal sa, že on tento vidiek tu lepšie prezrie. Po krátkom sem a ta chodení veru sa presvedčil, že strach jeho pred ľudožrúťmi nebol bez príčiny. Neďaleko od brehu zazrel malý víštek, ktorý sa zdal ľudskou rukou urobený byť. Na vrchu tohto bola hlbina, ktorá snáď za miesto k ohňu slúžila. Okolo vršku nepravidelne šľapaje videl, čo tým viac v ňom tú myšlienku vzbudilo, že tu divosi hostinu držali, lebo okolo tohto miesta obhryzené koštiale ba i s vlasmi ľudské hlavy sem a tam rozhádzané spozoroval. Toto strašné presvedčenie tak ho naľakalo, že od strachu preč ušiel. Tento strach skoro sa v zúfalstvo premenil, keď za sebou chytré, prenasledujúce kroky počul; a zato všetko čo ho v utekaní hatilo, ako zbraň, kabát a čiapku odhodil, aby aspoň život ochránil. Tento divý útek on dlho zdržať nemohol, lebo neskôršie vysilený a zamdlený bez seba spadol. Keď zo zamdlenia k sebe prišiel, lebo ako dlho ležal to nevedel, ustrašený sem a ta sa poobzeral a pri sebe jeho verné lamy ležať videl. Toto ho sčasti uspokojilo, lebo si pomyslel, že jeho prenasledovateľmi boli jeho verné lamy.. Toto neúfane videnie všetku radosť v ňom množilo a strach umenšovalo a svoje lamy, ako verných, nájdenných priateľov láskal. V strachu ani ďaleko neutiekol, lebo len dookola behal a vždy sa viac k tomu priblížil tak že svoje odhádzané háby a zbraň zas ľahko nájsť mohol. Lebo už neskoro bolo a domov už ísť nemohol, zas si príhodné miesto hľadal, kde by sa on i s lamami utúlil mohol. Hoci tento vidiek za bezpečný nepovažoval, predsa celý unavený súc ľahol si na mäkkú trávu a do rána spal. Sotva že sa brieždilo, keď k jeho najväčšiemu začudovaniu celkom čisto a zrozumiteľne si počul jeho meno volať: „Robinson, kde si? Chudák Robinson!“ Na toto oslovenie chytro vstal a chcel utiecť, ale zas počul volať: „Robinson, chudák Robinson!“ a on teraz ta pozrel, skade hlas znel a celý naradovaný skríkol: „Pol, drahý Pol, ty si to?“ a v okamihu sedel mu na pleciah jeho verný papagáj, ktorý ho potom vítal a radosť svoju preukazoval ako len mohol. Celý naradovaný ba dobrej vôle navrátil sa so svojimi vernými súdruhmi domov a sám sa hneval na seba, že sa toho miesta a divochov naľakal, namiesto toho, aby sa bol radšej do milosti a opatrovania Boha odporúčal, ktorý ho tak divným spôsobom od zahynutia, od istej smrti ochránil.

Teraz sa mohol aj o tom presvedčiť, že divosi na tomto ostrove nebývajú, ale že len občas sem prídu, aby kanibalskú hostinu tu stovili a po dokonaní tejto zas opustia ostrov. Aby sa ale oproti týmto ešte lepšie ochránil, za potrebné uznal svoj príbytok si lepšie obhájiť a neprístupným urobiť. Práca táto mu dosť dlho trvala, tak že i zhotovenie lode zameškal. Po dohotovení jeho práce sám bol veľmi spokojný. Asi 10 šúchov³ vysoký a 5 šúchov hrubý šianc⁴ urobil okolo jeho jaskyne, v ktorej teraz vzadu viedol jeden podzemný priechod von do neďalekej hustej hory, aby v prípade napadnutia divochmi, ak by sa už viac brániť nemohol stade sa dostal na slobodu. Aby ale svojej pevnosti výzor pred očami nepriateľa ukryť mohol, vyše sto rýchle rastúcich stromov nasadil, ktoré ho nielen pred ľudským, ale i pred napadnutím zvierat ochrániť mohli, ale mu i za príjemnej tône šiator pred lúčmi slnca, ktoré tam veľmi páliło, slúžiť mali.

³ Stopa (merná jednotka)

⁴ Násyp, hradba s priekopami

Desiaty odiel

Robinson na svojom ostrove ľudožrútov zbadá, jedného ich vážna oslobodí, tento mu ohňa nakladie a stane sa jeho príjemným spoločníkom. Na obzore sa loď ukáže.

Po ťažkej dennej práci, raz večer neskoro si Robinson ľahol, celú noc pokojne spal, a len keď už slnce dosť vysoko stálo, zanechal svoje lôžko a vyšiel na vrch pri jeho príbytku sa nachodiaci. Tam odriekal svoju rannú modlitbu. Ale kto opíše jeho strach, ktorý ho zaujal, keď na more zrak obrátil? Pri brehu viac priviazaných člnkov zazrel a od týchto neďaleko veľa divochov, ktorí okolo kadiaceho sa ohňa tancovali. Sotva že dokonali tanec, divými hlasmi radosti sa obrátili k člnkom, stade dvoch vážnov vyviedli a do kruhu svojho vzali. Jedného hneď drúkom zabili, brucho mu rozrezali, črevá vybrali a iné čiastky tela medzi členov spoločnosti rozdali. Túto ukrutnosť ten druhý musel vidieť. Hnúza ho pojala keď toto Robinson zazrel, ale hneď zbehol do jaskyne, aby si stade zbraň vzal a potom zas na skalisko sa vydriapal. Práve sa ta na vrch dostal, keď k veľkej jeho radosti sa presvedčil, že druhá obeť ten druhý väzeň príhodnú chvíľu použijúc od nich ušiel a nevídanou rýchlosťou práve v smere jeho jaskyne uteká. Uprchnúť chcjúci mocný, mladý človek bol, ktorý svojich dvoch prenasledovateľov v behu veru ďaleko za sebou nechal.

Nezadlho prišiel k tej čiastke jedného menšieho zálivu, ktorý sa hlboko do suchej zeme vŕahoval, na miesto toho, aby bol záliv obišiel, hodil sa do vody a tak rýchle plával, ako kačica, na druhý breh sa rýchle dostal, ba skôr akoby jeho prenasledovatelia ešte len v polovici boli bývali, títo neplávali ale len vo vode stúpali. Prenasledovaný, keď sa na breh dostal, rovno oproti Robinsonovmu príbytku utekal, o ktorom tento ale ani tušenia nemal. Keď bol v jeho blízkosti, Robinson rýchle oproti nemu utekal a ho dobrosrdečne zdržiaval. Zľakol sa tento veľmi a nevedel, či má spred Robinsona utiecť, alebo či sa má oddať tomuto do zvieracej kože oblečenému človekovi. Ten mladý toto posledné si vyvolil, padol na kolená pred Robinsonom a tak sa zdalo, že o milosť prosí. Za ten čas na Robinsona prenasledovateľ vystrelil svoj šíp, ale tento od tvrdej háby odskočil, nato Robinson oproti nemu utekal a ostrým bodákom ho prepichol. Ten druhý prenasledovateľ ale k jeho súdruhom nazad utiekol. — Teraz Robinson sám ostal s jeho oslobodeným mladým človekom, a aby dôveru v ňom vzbudil, stiahol si s hlavy svoj pokryv a ukázal mu jeho európsku tvár, tento o milosť prosil i teraz a vidiac Robinsona, že dobre myslí o ňom, oddal sa mu s celou jeho dôverou; chytil Robinsonovu nohu a znakmi mu na vedomie dal, že mu vždy verným sluhom bude, len aby mu život daroval. S najväčšou útlosťou k sebe zodvihol Robinson tohto divocha a úprimne ho objal!

S týmto ho celkom upokojil, zas slobodnejšie a radostnejšie si oslobodený vydýchol, ale zbadal i to, že Robinsonom pichnutý človek k sebe prišiel a ranu si trávou zapchajúc hore sa dvíha; spýtal sa znakom Robinsona, či svojmu nepriateľovi môže dať posledný, milostný úder? — Robinson porozumel, ale prišli mu na rozum slová Spasiteľa: „Miluj nepriateľa!“ — od myšlienky vraždy sa odvrátil, ale Piatok to pochopil ako súhlas, rýchle chytil Robinsonovu kamennú sekeru a s ošklivým smiechom jedným úderom rozbil hlavu nepriateľa. Potom ho tak hlboko zakopal do sypkého piesku, že vražednému skutku čoskoro ani slychu nebolo. — Keď sa toto stalo neskoršie, Robinson voviedol cudzinca do svojho príbytku. Tento sa nad všetkým čudoval. Teraz Robinson mu oznámil znakom, že sa musia proti divochom postaviť, ak by tí nazad prišli a zaútočili na nich.. — S najväčšou pozornosťou nasledoval znaky Robinsona tento cudzinec a aby dokázal, že celkom porozumel, so sekerou tak švihol každým smerom, že Robinson tiež mohol porozumieť, ako sa tento usiluje mu oznámiť, že ten cudzinec aj život svoj je hotový obetovať, ak by ktoréhokoľvek život v nebezpečí bol.

Robinsonovi sa veľmi pozdávalo držanie sa cudzinca a znakmi mu oznámil, že teraz musia strážiť, aby ich neprihotovených neprepadli. Cudzinec sa postavil na to miesto, ktoré mu ako za príhodné Robinson ukázal; ani nestál dlho na stráž, keď zbadal, že sa divosi približujú, aby vyhládali a pomstili ich strateného druha. Hrozný krik oznamoval ich cestu, Robinson a jeho priateľ sa k boju chystali. Divosi so strašným krikom, hukom prešli popri mieste, kde ich súdruh smrť našiel, ale keď ani znaku po ňom nenašli, zas sa presunuli k moru, Robinson a jeho pomocník ale veru do večera ostali na stráž a len keď noc nastala, zložili svoju zbraň a Robinson večer dal. Po večeri, ktorá cudzincovi, ktorý poslal len surové zvieracie a ľudské mäso bol jedol, veľmi chutila, Robinson porozumieť mu dal, že mu meno dá a že ho potom tak menovať bude; a lebo deň ich stretnutia bol piatok, tak i tohto Piatkom pomenoval; ba i pomenovaním Kazika dal mu na známosť, že on t. j. Robinson mu od tohto času pánom, ale dobrým, nie zlým, nie ukrutným veliteľom bude. Piatok porozumel žiadosti Robinsona, čo dokázal tým, že s úplnou poníženosťou sa ku nemu priblížil a k nohám sa mu hodil. Toto Robinson nežiadal, ale ho so znakom lásky k sebe pritiahol a s každým kúskom sa svedomite s ním delil. Pri najbližšom jedení obzrel

si Robinson Piatka a presvedčil sa, že tento k africkým negrom patrí, má všetky ich vlastnosti, potom ho ako mohol obliekol, lebo doposiaľ nahý chodil. — Robinson mu ale ešte celkom neveril, rozkázal mu, aby si spravil pre seba osobitné lôžko, pritom ho ani nikdy samého v jeho svetlici nenechal a ani vo svojej posteli, vlastne na jeho lôžku, spať mu nedovolil.

Od budúceho dňa Robinson Piatka učil rozličným domácim a remeselníckym prácam. Piatok oproti týmto veľkú vôľu preukazoval; po krátkom čase už vedel lamy podojiť, a i variť ba i gazdovské nástroje vedel spraviť a s týmto svojho pána od mnohej roboty zašanoval. — A hoci mlieko, maslo a tvaroh sa mu najprv celkom nezdali, pomaly sa privykol predsa i k týmto jedlám.

Na druhý deň išiel Robinson s Piatkom na to miesto, kde divosi oheň robili, preskúmal miesto, či by tam iskierku nenašiel, ale veru čo ako prehŕňal popol — všetko tam bolo vyhasnuté a s bolesti plným srdcom opustil i toto smutné miesto. — Piatok pozoroval namáhanie svojho pána a sotvaže pochopil príčinu jeho hľadania a smútku, rýchle uchytil sekeru a ako prenasledovaný jeleň, cez šípy a kry utekal do hustej hory. Robinson ho volal, ale veru tento nepočúval jeho slová; pravdaže na volania obrátil hlavou a pánovi kýval, ale len zato utekal do hory a zato si Robinson ani nemohol inšie myslieť, len to, že ho Piatok opustiť chce. Kým Robinson celý zarmútený sa díval tým smerom, kam Piatok odbehol, nezadlho ho navrátiť sa videl v ruke nesúc hrstku dymiacej sa trávy, ktorú, keď sa tá blkom chytila, k nohám Robinsonovým, ktorý sa nad tým veľmi potešil, hodil. Piatok rýchle nanosil suché konáre, na plameň ich položil a po uplynutí niekoľkých okamžikov pred očami Robinsonovými veľký oheň horel. — Piatok podľa svojho zvyku trením dvoch suchých drievok oheň vedel spraviť. Takto Robinson zas k ohňu prišiel, dar, ktorý už tak dávno neokúsil a keď v jaskyni zas oheň horel, zo stáda zarezal jednu mladú lámu, z ktorej kus na ražeň napichnúc, Piatka tú krútiť, upiecť naučil. Z toho mäsa kus posolil, do hrnca vodou naplneného dal a k ohňu pristavil, aby i polievku uvariť a jesť mohol. Do polievky dal múky z kukurice a potom obaja mali hostinu. Piatok sa díval na toto počínanie a veľmi bol prekvapený, keď vodu v hrnci vriet videl.

Potom si uvarili a upiekli zemiakov. Uvarené jedlá Robinsonovi veľmi chutili, ale Piatok nechcel sa tých ani dotknúť. Len z pečeného a z uvareného mäsa jedol a i to len vtedy, keď už vychladlo.

Robinson sa za najšťastnejšieho človeka teraz už, ako sa tu zdržuje, považoval; lebo mal ľudskú spoločnosť a oheň, za ktorý vrúcnu vďaku vzdával Hospodinovi. — Piatok o krátky čas dôkladne porozumel znakom Robinsona, ba i tohto reč si ľahko osvojil. Robinson sa usiloval, aby Piatka jeho reči naučil. Jaskyňu podobne zámku opevnili, že i v tom páde, ak by vo veľkom počte divosi zámok zaujať prišli, by ich to veru veľa práce a namáhania stálo. — Jeden večer, unavení od dennej práci, sedeli obidvaja na vršku; obidvaja rozmýšľajúc dívali sa na šire more. Piatok zrazu vyskočil pravou rukou v juhovýchodný smer ukazoval a s veľkou radosťou „Rodisko“ slovo často opakoval. Robinson myslel, že snád' v tom smere je Piatkova vlasť a že by Piatok vďačne domov ku svojim šiel. Na tú otázku, že či chce ísť domov, Piatok áno odpovedal, ale priložil i to, že len pod tou podmienkou, ak i on, Robinson s ním pôjde. — Medzi rozprávaním presvedčil sa Robinson, že i Piatok vie člnky robiť a že mu k pomoci byť môže. Ale veru v tejto ich práci hatili ich neprestajné dažde, prška, tamojšia zima, počas ktorej vonku, mimo jaskyne nič robiť nemohli. Táto terajšia zima t. j. za 6 — 8 týždňov trvajúca sprška sa tak chytro minula ako sen, počas tejto zimy sa jeden od druhého rozličné veci naučili, o čom prv tušenia nemali.

Po dažďoch sa pustili a oddali s celou ochotou do výroby člna. Piatok sa zo srdca zasmial na Robinsonom začatej práci, lebo veď s vypálením kláta skorej k cieľu mohli prísť, ako Robinson s vytínaním kamennou sekerou. Robinson nechal túto vec na Piatka a k veľkej jeho radosti veľký klát po krátkom čase bol pripravený a ako člnok sa mohol upotrebiť. Zniesli ho na breh a Piatok s kokosových vlákiem jemného pletenia plachtu urobiac na člnok pripravil, potom ho k mocnému stĺpu priviazali, lebo člnkovanie na druhý deň odložili, a hotovali si už potravu, ktorú si sebou na tú vodnú cestu vezmú.

Sotva že sa polnoc priblížila obidvaja hroznou búrkou boli zo sna prebudení. — Jeden druhý rýchle nasledujúce hromy bili, hrmenie v základe celý ostrov striaslo; táto okolnosť im vrúcnu modlitbu vynútila zo srdca, že túto noc doma zostali a že už včera sa nepustili na more. — Ako sa takto zhovárali, hrozný výstrel ich zastrašil, ktorý Robinson za výstrel z dela (z kanónu) ako za znak v nešťastí daný, považoval. Hneď vybehol na najvyšší vrch skaliska a veľkým ohňom i on chcel znak dať; ale lejak úmysel jeho zhatil a zas len tma bola všade, kde len oko vidieť mohlo. K ránu sa hrozné blýskanie a hrmenie pomaly utišilo a i dažď ustal a hneď sa k brehu ponáhľali, kde s ľútosťou sa presvedčiť museli, že o ich člnku ani chýru ani slychu. So zaslzenými očami a so sklonenou hlavou stál Robinson nad zmarenou nádejou, potom ale ponáhľal sa na vrch blízkeho brala, skade ďaleko široko na more dovidieť mohol. Jeho žalosť sa odrazu na radosť premenila, lebo loď, skutočnú morskú loď zazrel teraz už na

tickej planine mora.

Robinson sa ponáhl'al domov, ozbrojil sa a výkrikom radosti: „Tu sa, tu sa!“ zas tak rýchle na breh mora sa ponáhl'al. Piatok ho všade bez slova nasledoval a každý čin pozoroval a práve za to sa nazdal, že sú to divosi zas tu na ostrove. Ku brehu prídúc ukázal Robinson svojmu miláčikovi prameň jeho radosti a z tohto už teraz si Piatok vysvetliť vedel Robinsonove náhlenie. Hneď urobili čo len mohli, rozličné znaky dávali, aby len pozornosť lode vlastne na nej sa nachodiacich lodníkov na seba pripútali, ale veru žiadna odpoveď z lode neprišla ani to nevideli. Naposledy Piatok, ktorý bol dobrý plavec, ten návrh urobil, že on k lodi zapláva a ju bližšie prezrie. Hoci sa Robinson bol o Piatkov život, predsa mu len dovolil a pustil ho. Piatok ako znak nádeje a pokoja do úst zelený konárik vzal a mocnými ramenami rýchle kormidloval k lodi. Nezadlho ju i dosiahol a s hlasným krikom, volaním ba i plávaním okolo nej chcel, aby ho spozorovali, ale na lodi bolo ticho. V zadnej časti lodných schodov dolu visiacy povrazový rebrík zbadal, pomocou tohto sa vydriapal na loď, znak pokoja vždy v ústach nesúc. Keď na palubu prišiel, tam len dve mimoriadne zvieratá našiel, z tých jedno - čierne a s rohami - pustilo sa do neho a prevalilo ho; a preto ho Piatok považoval za pána lode, ktorý ho vraj na žiaden pád na lodi mať nechce a nepustí ho na ňu, čo ale, ako sa neskôršie ukázalo, nič iného nebolo, ako koza čiernej srsti a dlhých rohov; okrem tejto na celej lodi žiadnu ľudskú stopu nespozoroval. Piatok k Robinsonovi nazad priplával a porozprával mu, v akom stave je loď. Robinson si túto vec vysvetliť nevedel. Ale nezadlho sa rozhodli, že si z dreva plť spravia a na loď pôjdu, aby sa presvedčili, čo je a kto je tam? Čo si vymysleli a na čom sa dohodli, to aj spravili! Za krátky čas bola plť hotová a obidvaja šťastne dosiahli loď, ktorú celkom pokojne mohli preskúmať.

Jedenásty oddiel

Robinson vyslobodí a na ostrov povynáša veľké poklady zo stroskotaného šifu (lode) a pri záchrane týchto pokladov zatopenie mu hrozí, z ktorého ho Piatok šťastne vyslobodí.

Kým sa s plťou dostali k stroskotanej lodi s veľkým namáhaním, lebo bol príliv; tak naproti tomu ďalšie ich plŕkovanie, lebo teraz nastal odliv, bolo tým ľahšie a rýchlejšie. Po bližšom preskúmaní presvedčil sa Robinson, že sa loď medzi dve skaliská zachytila a že stade sa táto vyslobodiť nedá. Vydriapal sa najsamprv na palubu, Piatok ho nesmel nasledovať bojac sa, že „rohatý“ pán lode zas ho na zem zrúti. Toto rohaté, divotvorné zviera ale, keď na palubu vyšli, vystreté ležalo, od hladu skoro zdochlo. Robinson v ňom hneď kozu poznal, ktorá už viac dní potravu nedostala, ba ani nápoja, keď jej ale oboje podali, hneď ožila; druhý obyvateľ lode nezadlho tiež chvostom krútiac došiel, pekný, veľký pes! Nad týmto sa Robinson tiež zmiloval, vzal si ho k sebe a zato mu pes na oplátku vernosť a oddanosť preukázal. Ale keď loď poprezerali, tam viac živého ducha nenašli a z tam nájdených vecí čo len chceli si vzali. K veľkej radosti mu poslúžili tam nájdené nasledujúce veci, ktoré na plť naložili: Rozličnú a mnohú zbraň, pušný prach a guľky, šable (meče) sekery, pily, kliešte, hámriky, kince, dlátka, mnohé a veľa pokrmu, potom mnoho iných vecí, viac súdkov vína, pálenky, čomu sa veru veľmi zaradovali. Všetky tieto veci Piatok obdivoval; lebo veď jemu boli neznáme, o ich cene, osohu nemal ani potuchy. Tieto veci tak rýchle, ako len mohli, na ostrov odviezli. — Medzi zachránenými pokladmi našli i háby rozličného druhu a síce peknú uniformu lodného kapitána, ako i iné rozličné, aj jednoduchý kabát lodných pomocníkov. Aby sa presvedčil, že aký dojem urobia háby náčelnícke na Piatka, — lebo už druhý raz na loď ísť neskoro bolo — tak tieto teraz odniesol ku jaskyni ako i meč k uniforme patriaci. Robinson svojmu vernému pomocníkovi dal inú robotu a on sa za ten čas do tých náčelníckych hábov obliekol, pripásal si meč, na hlavu položil klobúk a takto okrášlený rýchle pred Piatka predstúpil. Piatka akoby zmija bola uštipla, tak vyskočil, keď svojho pána zazrel, hlasne skríkol a ušiel preč; a len keď Robinson svojho miláčika menom pomenoval, zastal, ale ani vtedy sa neopovážil pred svojho pána stúpiť. Robinson sa zasmial na počínaní si Piatka, lebo tento nechcel uveriť, že je to jeho milý pán, ale sa nazdal, že je to voľakto iný. Robinson ho presvedčiť chcel s tým, že je on sám, že i Piatka obliekol do najkrajších matrózskych šiat; pravdaže sa obaja smiali, najviac ale Piatok, ktorý sa sám na seba nemohol dosť vynadávať, keď sa v jeho obleku do vody pozrel. Piatkovi tieto matrózske šaty dobrú službu konali, veľmi dobre mu stáli, ako by len na neho ušité boli bývali a i jeho telo oproti štipaniu moskytov celkom ochránili.

Po preoblečení Robinson oboznámil Piatka s tými mnohými nástrojmi, s ich užitočnosťou i ktoré stade boli doniesli, a toto na chudáka divocha veľký dojem urobilo. Po vysvetľovaní nabil Robinson flintu, aby Piatok i účinok pušného prachu spozoroval, vlastne aby sa tento s tým oboznámil. — V istej diaľke na konári sedel vtáčik, na tohto namieril Robinson. Potom spustil, výstrel buchol a vtáčik zastrelený spadol z konára, ale pri Robinsonovi s výkrikom „Tupan! Tupan!“ i Piatok spadol. Ako hromom udrutý ležal bez seba Piatok na zemi a Robinson dosť trápenia mal, kým ho k vedomiu priviedol. Napokon, keď zas k sebe prišiel, Piatok ruky prosebne vystierajúc oproti Robinsonovi stál, tento tiež smejúc sa chytil a uistil ho, že sa mu ani vtedy nič nestane, keď by on vystrelil. Toto Piatok pochopiť nemohol a na žiaden pád ho nahovoriť Robinson nemohol, aby on zbraň do ruky vzal a vystrelil. Aby naľakaného Piatka k potrebe neoceniteľnej zbrane privykol, Robinson ešte viac výstrelov urobil, ale Piatok sa ešte len vždy toho hrozného výbuchu bál, pravda vždy menej a menej.

Po denných prácach urobil Robinson veľký obed, ale tento už po európsky s používaním noža, vidličky a lyžice odbavil, na čom sa Piatok veľmi čudoval. Piatok sa tiež musel naučiť uživaniu týchto nástrojov, ale tak nešikovne s nimi narábal, ich upotreboval, že Robinson od smiechu skoro pukol. Od vína a pečiva sa Piatok neodtiahol, ba s veľkou chuťou si ujedal. — S najvdáčnejšou myslou oproti milosti božej — akú Robinson ešte zriedka bol cítil v jeho živote — sa odobral na odpočinok, a do bieleho rána spal. — Po rannej modlitbe, ktorú teraz už spolu odbavovali a po raňajkách zas na plti k lodi veslovali, aby stade zas niečo doniesli. Druhý náklad bolo delo, súdok pušného prachu a i dosť mnoho guľ a keďže už plť dosť mnohým naložená bola, a Robinson ešte rozličné debny a skrinky so zlatom, drahými kameňmi a inými drahocennosťami našiel, a tak sa nevedel odhodlať či už naložené veci zložiť má a najprv tieto drahocennosti na sucho vyniesť; ale pomysliac si: „čas sú peniaze“ a i stav lode bol na pováženie, odhodlal sa, že tento nález oslobodí neskoršie.

S veľkou prácou, ale neúnavne konanou sa i druhý deň minul. Robinson druhého dňa tretiu cestu vykonal k lodi a vtedy zoberúc tie drahocennosti a v kapitánovej svetlici nájdené všetky spisy na suchú zem sa odobral. Za hodinu asi dvadsať ráz sem a tam veslovali a za tento čas najväčšiu a najdrahšiu časť

vecí na lodi nájdených oslobodili. Pri poslednej ceste, keď naložili jednoduché kuchynské náradie, sa oneskorili, hrozná víchrica ich zastihla; taký strašný vietor sa strhol, že vlny ako domy vysoké hádzal, teraz následkom vlnenia z plti kus po kuse odtrhal, takže sa ledva na vode udržali. Dlho bojovali s vetrom a vlnami, až keď hrozná vlna udrela do ich plte, táto sa celá rozpadla, náklad sa ponoril do mora a títo dvaja pltníci sa nazdali, že medzi vlnami nájdu svoj hrob. Piatok, ktorý bol chýrečný plavec, kým videl breh sa veru nebál, ale tým horšie bolo pre Robinsona. Tento hneď stratil duchapritomnosť a silu a s hrozným výkrikom stratil sa medzi vlnami. Piatok svojho pána hľadal očami a keď jeho o pomoc volajúci hlas počul a jeho ponoriť sa videl, postavil sa celou silou proti vlnám, hoci tiež už slabol, predsa ho šťastne za ruku chytil a s ním s veľkým napnutím všetkých síl na breh sa dostal. — Robinson už bol zamdlený, keď ho Piatok na suchú zem položil; ale zato nezriekol sa nádeje, žeby on svojho pána nevzkriesil a nepomohol mu, aby k životu prišiel a práve za to suché háby vzal, trel Robinsonovu hrud' a všetko čo mohol a vedel, čo aj neprijemné bolo, urobil a snažil sa svojmu pánovi pomáhať, až napokon s radosťou pocítil, že jeho pán zas znaky života dáva a pomaly život vstupuje do jeho údov. Po uplynutí hodiny Robinson otvoril oči, vystrel sa, ba i vstal. S najväčšou radosťou a vrúcny d'akovaním objal Robinson svojho spoločníka, ich objatie bolo dlhé a úprimné. Potom obaja ako deti d'akovali milostivému Bohu za ich záchranu. Jediný pohľad na loď ich presvedčil, že už aj loď podľahla strašnej víchrici, tiež sa ponorila do mora.

Pomocou nástrojov oslobodených z lode si teraz ich príbytok príhodnejšie a lepšie zariadili, ba i proti napadnutiu divochmi, ktorého sa tak hrozne báli, istejšie opevniť sa usilovali. Neúnavne pracovali viac týždňov a svoj príbytok si nielen príhodnejším urobili, ale si ho aj dobre opevnili a tým sa ich strach z napadnutia divochmi zmenšil. — Rozličné miesta si zriadili, kde kováčstvo, stolárstvo, murárstvo prevádzali, boli vojakmi a lovcami, ale zato v láske bratskej žili. Čierny pes, ktorého z lode oslobodili im zabezpečil mnohé príjemné hodiny. Kozu — kapitána ponoreného šífu (lode) — si tiež so sebou vzali a ona uzavrela priateľstvo s lamami.

Dvanásty odiel

Robinson sa s navrátenými divochmi do boja pustí, tých premôže, pri ktorej príležitosti Piatok otca nájde, ktorého divosi za obeť si boli určili.

Keď si Robinson a Piatok s pomocou z usadlej lode oslobodenými nástrojmi bývanie na ostrove z dňa na deň príjemnejším urobili, s novou silou a pilnosťou sa oddali do robenie člnu; majúci úmysel, že nájdu rodisko Piatkovo a z jeho rodákov cieľom zaľudnenia ostrova sem viac z nich doplavia.

„Človek mieni — Pán Boh mení!“ Aby Piatok na pečienku korytnačku nájsť mohol, jedného rána sa ponáhlal Piatok na breh. Zrazu v diaľke jeho bystré oko dost veľký počet člnkov zbadalo, ktoré rovno k ostrovu sa plavili. Strach ho zaujal a zanechajúc nájdenú korytnačku behom sa navrátil domov, kde vec túto hneď svojmu pánovi oznámil. Tento vyšiel na vrch, sebou vzal i d'alekohľad z lodi oslobodený a díval sa cez ten do diaľky skrze Piatka určenej. Strachoval sa i on, keď Piatkove predpokladanie za isté uznal. Spolu 8 člnkov narátal a ak v každom po 5 ľudí sedelo i vtedy 40-ti by boli bývali oproti dvom a tak by veru oni premožení ľahko byť mohli. Robinson pritom všetkom nestratil duchapritomnosť a takto myslel: s použitím dobrých ochraňujúcich nástrojov, tichou a oddanou myslou, keď Pán Boh chce, aj malý premôže veľkého; a zato k smelosti napomínal Piatka, ktorý pravda dost smelý bol inokedy, teraz sa ale veru bál. Prv obidvaja na kolená padli a detinskou dôverou prosili od Boha pomoc a podporu. Po dokončení modlitby zdvihol sa Robinson a spýtal sa jeho milého Piatka: či bude s ním držať a či ho bude verne podporovať? Táto otázka urazila verného sluhu a so zaslzenými očami takto odpovedal: „Oh, pane, pane! Ako že by som sa ja oddialil od teba, ako že by ja pri tebe verne nestál! Veď tvoje je moje všetko, moje telo, duša a môj celý život. I zomrieť som hotový za teba! Oh pane, môj drahý, dobrý pane!“ Po tomto uistení porobil Robinson k odporovaniu a k oproti sa postaveniu všetky potrebné prípravy. Že divosi len zato prišli na ostrov, aby svoju hroznú hostinu požili, to bolo isté, o tom sa pochybovať nedalo. A tak Robinson mal ten úmysel, že on tie obeť z ich pazúrov oslobodí a práve zato sa k najväčšiemu podiveniu Piatka k napadnutiu strojil. Všetky k ťahaníu ťarchy priučené lamy pristrojil a pred delo zo šiancu spustené zapriahol. Iné pištoľami, flintami obťažil, potom obidvaja si priviazali meče, opatрили sa guľkami a prachom, ktoré do košov nakladúc tiež na lamy položili. Takto ozbrojení pustili sa oproti nepriateľovi o mnoho silnejšiemu, prv ale zámok svoj všade dobre pozatvárali.

Robinson si ustálil plán a ten vysvetlil i Piatkovi. Potom tak blízko sa chcel dostať k divochom ako len bolo možno, aby sa na nich potom nespozorovane vrhnúť mohol a ich napadol. — Dostanúc sa na určité miesto, pomocou d'alekohľadu zbadal Robinson, že celá spoločnosť v kruhu sedí a kosti obhrýza na znak toho, že už voľakto v obeť padol; druhá obeť, jeden Európan zviazaný ležal na zemi a v truchlivých myšlienkach sa nachodiac očakával hroznú smrť. — Zrazu vypálilo delo tak, že guľa neďaleko divochov dotkla sa piesočnatej pôdy a do nej hlbokú brázdou vryla. Akoby hrom bol medzi nich udel, celá spoločnosť s hrozným výkrikom sa prevalila.

Ale mnohí sa z nich nezadlho pozbierali, hore stali, aby sa presvedčili, že skade to pošlo to hrozné hrmenie a siahli po zbroji, tí druhí vrhli sa na bieleho človeka, aby ho zavraždili a dobré jedlo tam aby ani za svet nezabudli. Robinson teraz uchytil flintu a oslovil i Piatka, aby dobre mieril. Rýchle jedno za druhým oba na divochov strelili, ktorí vtedy na hrbe boli a už ôsmi v svojej krvi sa váľali. Zmätok divochov sa opísať nedá; ale keď sa na nápadníkov hodiť strojili, Robinson piaty a šiesty výstrel jedno za druhým pustil na nich a s takým šťastným výsledkom, že sa počet nepriateľov vždy umenšoval. S tým obidvaja rýchle stúpali na nich s tým úmyslom, aby zviazaného Európana oslobodili. Ešte jeden výstrel a cieľ bol dosiahnutý. Robinson rýchle rozrezal povrazy zviazaného, posilnil ho vínom a oslobodený hneď bez oslovenia zbraň pýtal, ktorú obratne proti nepriateľom užíval. Tuhý a dlho trvanlivý bol boj; ale veru Robinsonove guľky a guľky jeho priateľov omnoho lepšie cieľu došli, takže divosi pochopili, že ďalším útočením nič nezískajú. Presvedčiac sa o tom s hrozným krikom všetci utiekli a v ich rozpakoch rovno do mora vbehli.

Medzitým ako kanibali v divom úteku sa do člnov hádzali, tam dva člny chtiac-nechtiac nechali, ktoré Robinson hneď zaujal a poprezeral. V jednom z nich našiel tiež zviazaného negra⁵, ktorý už takmer dokonával.

Piatok ho v materinskej reči oslovil a ten troška otvoril oči, ale od slabosti ich aj hneď zavrel. Ako blázon hodil sa Piatok na zviazaného a nesčíselnými bozkami, znakmi lásky ho obsypal. Robinson

⁵ černocho

chcel vedieť príčinu Piatkovho správania, ale tento dlho od radosti ani slova prehovoriť nemohol až napokon vykrikol: „Môj otec, — toto je môj otec!“ a len teraz vedel pochopiť bezhraničnú radosť Piatkovu. Čo najskôr ho oslobodili od povrazov, napuchnuté čiastky tela mu vínom treli, trocha mu i do úst naliali, na čo tento pomaly-pomaly k sebe prišiel. Piatkov otec a i oslobodený Európan, ktorý bol ranený, boli takí slabí, že ich k domu zaniest' museli. — Ale pri starostlivej opatere Robinsona a Piatka obidve oslobodené obete očividne zmocnievali: keď celkom vyzdraveli, k sebe prišli, porozprával Španiel, ako, kedy a kde do rúk ľudožrútov sa dostal; takto sa dozvedeli, že Španiel bol na strokotanej lodi a na ostrov Piatkovho otca bol vyhodený, obyvatelia ho vďačne prijali a všetkým opatrili, lenže neskôršie bol napadnutý húfom divochov, a tí ho vzali so sebou, určiac ho za svoju obeť. Práve tak Robinsonovi poslušil aj vysvetlením o majiteľovi tej lode, ktorá pri jeho ostrove uviazla a z ktorej si on všetky veci, ktoré len odniesť mohli, doniesol. Toto vysvetlenie Robinsona veľmi uspokojilo, lebo dúfal, že zachránené poklady môže vrátiť predošlému majiteľovi.

Robinson teraz navrhol, aby telá padlých divochov odpratali a zhodli sa na tom, že ich spália. — Piatkov otec nemilo sa díval na toto konanie, lebo by veľmi vďačne bol podľa domáceho zvyku z jeho padlých nepriateľov niekoľko stehien požil; ale Piatok ho od toho odhovoril zdôvodňujúc to tým, že by hneď stratil všetku dôveru u svojho pána.

Piatkov otec dostal meno „Štvrtek“ a Robinson teraz navrhol, keďže teraz mali už dva člny, aby dvaja odplávali na ostrov Štvrtek a stadiaľ Štvrtekovu rodinu a aj istú časť ich kmeňa nahovorili, aby sa sem presťahovali, lebo veď tento ostrov aj podľa Piatka a jeho otca je omnoho väčší a úrodnejší, ako ich vlasť. Táto misia podľa lôsu pripadla na Štvrťka a Španiela. Títo dvaja odplávali, ale najprv sa Piatok a jeho otec úprimne rozlúčili jeden s druhým v nádeji, že sa onedlho zas uvidia.

Trinásty odiel

Robinson dlho a bez výsledku čaká do vlasti Piatkovej poslaných poslov, ale skrze povstanie — vzburu — lapeného kapitána lode oslobodí a do jeho práv osadí.

Dni a týždne sa minuli, ale veru Štvrtok a Španiel sa nazad nevrátili. Piatok každý boží deň vyšiel na breh mora, vždy v tej nádeji, že nevracajúcich sa úprimnými pozdravmi prijme. Ale veru darne chodil, nikoho nespozoroval. Jedného dňa s krikom pribehol od brehu domov s tým chýrom, že na obzore zazrel loď, od ktorej sa už jeden člnok k ostrovu blíži. Aby sa o tomto i osobne presvedčil vzal Robinson do ruky ďalekohľad a vyšiel na vrch. Piatok nasledoval svojho pána. V naozaj - Robinson spozoroval veľkú loď, ktorá sa zdala byť zakotvená a od ktorej väčší člnok sem plával. Ak to bola európska loď, tak k jeho ostrovu sa približujúci člnok na každý pád jeho zaujímavým úmyslom sem prichodil; ale s akým úmyslom či s dobrým a či so zlým? — Čln sa priblížil k ostrovu, ten uviazali, osem ozbrojených chlapov vystúpilo na breh vedúc so sebou troch k nim patriacich. Z väzňov jeden na kolená kľakol pred nimi a o milosť prosil ozbrojených; tí dvaja nasledovali jeho príklad.

Robinson si vec túto ináč vysvetlil nevedel, len že teraz tu nad zločincami súd držať budú. Piatok ten si vec ináč vykladal a pánovi do ucha pošeptal: „Pozor massa, milý a drahý massa! Väzňov teraz obetujú tí druhí a zjedia ich!“ Robinson vykrikoval, keď zazrel, že ozbrojení svoje vytiahnuté meče nad hlavy väzňov zdvihli; ale zanedlho sa presvedčil, že to neurobili s tým úmyslom, aby väzňov zamordovali. Ba i to spozoroval, že ozbrojení zmizli v húštine hory a väzňov tam nechali. Ale aby nebolo nepripravený, ak by sa niečo zlého malo stať, rozkázal Robinson Piatkovi, aby mal zbraň v pohotovosti. Teraz Robinson spozoroval, že tí, ktorí vošli do hory, si ľahli, snád' preto, aby si užili trochu už dávno nepoznaného pokoja. Teraz bola tá najlepšia príležitosť, aby sa Robinson presvedčil, čo je vo veci? A preto sa Robinson a Piatok dobre ozbrojili. S tou najväčšou opatrnosťou sa priblížili k nešťastným väzňom. Z týchto jeden radujúc sa priblížil sa k Robinsonovi a v najväčšej tichosti mu porozprával, že on je kapitánom tejto blízkej lode s dvoma chlapmi, ktorí verne a svedomite na jeho strane boli a že sa stali obeťami vzbury a teraz boli vzbúrencami na tento ostrov vyhnaní. Robinson ho k smelosti povzbudzoval a uistil ho, že ich on oslobodí; ale pod tou podmienkou, ak jeho a k nemu patriacich do Európy zavezie. Kapitán lode mu s čestným slovom sľúbil, že túto žiadosť vyplní. — Na toto bol kapitán a jeho dvaja matrózi ozbrojení — teraz už piati boli — a chceli sa s Robinsonom a Piatkom buričov zmocniť. Robinson a Piatok šli napred, posledný sa pritiahol k najbližšie ležiacemu a spiacemu matrózovi a skôr akoby bol niečo spozoroval, už bol poviazaný; aby ale kričať nemohol, Piatok mu za hrst trávy do úst vopchal. Podobný osud zastihol ešte štyroch spiacich ozbrojencov a keď poslední traja videli väčšinu nepriateľov, zložili zbraň; ale i týchto zviazali a do jaskyne odvedli. Po dokonaní tohto, keď sa kapitán oslobodeným cítil byť a vrúcne objal svojho ochrancu, osloboditeľa a s ním úprimné priateľstvo urobil. Robinson a Piatok šli na breh mora, vytiahli čln, urobili doň diery a tým ho neosožným urobili. Po krátkom čase sa z lode ozval výstrel z dela, ktorý bezpochyby k tomu mal slúžiť, aby mužov z ostrova nazad zavolať; ale keďže toto bolo bez výsledku, onedlho sa k ostrovu približoval druhý čln. V člne sedeli dobre ozbrojení matrózi. Robinson práve ten úmysel mal, že sa takto väčšej časti mužstva z lode zmocní. Keď čln pristál pri brehu, Robinson sa so svojimi chlapmi utiahol do húštiny, aby stade všetko nepozorovane mohli vidieť a potom siahnuť k potrebnému činu.

Mužstvo vstúpilo na breh, ale keď videli prederavený čln, zľakli sa, a nechceli nikoho nechávať v ohrození a bez zbrane. — V Robinsonovej jaskyni sa nachádzajúci väzni neboli všetci kapitánovi nepriatelia, traja, ako kapitán povedal, boli snád' len inými dotlačení ku vzburu, preto za týchto prosil kapitán lode. Robinson tým vďačnejšie vyslyšal jeho prosbu, lebo i týchto mohol proti pravým buričom použiť. Robinson hneď pre nich poslal a milosť im sľúbil, ak sa zaprisahajú, že od tohto času budú kapitána vo všetkom poslúchať. Títo prisahu s radosťou zložili a tak i títo ako iní boli ozbrojení.

Mužstvo z druhého člna sa tým skôr prichodiacim krikom, volaním a strieľaním usilovalo o sebe znak dať a k návratu ich posútiť, ale veru celý ostrov v tichosti ostal, ticho bolo tam, ako na cintoríne a práve preto sa rozhodli, po ďalšom márnom hľadaní, že sa na loď navrátia. Robinson a kapitán lode teraz rozmýšľali o tom, akoby by im mohli prekaziť ich návrat na loď. Aby ich zas k odídeniu od brehu privábiť mohli, Robinson poslal Piatka a jedného matróza medzi kry, aby bolestnými výkrikmi o pomoc dali odpoveď na brehu stojacim. Ale že keď títo blížili sa k nim budú, aby oni vždy hlbšie a hlbšie do hory sa vťahovali. Piatok a matróz ich službu veľmi dobre vykonali a buričov šikovne od brehu odvábili. Robinson a kapitán za ten čas svojmu mužstvu to rozkázali, aby títo na istý znak hrmot so zbraňou urobili aby i týmto buričov do rozpakov priviedli. Kým títo verne napodobňovali hlas pomoc

prosiaci, tí ich stále nasledovali, až sa zotmelo a teraz i druhý člň vytiahli na rozkaz Robinsonov a poškodili ho. Teraz sa všetci skryli a čakali na návrat matrózov, ktorí prichádzali z rozličných strán. Pri Robinsonovi sa zišli piati z buričov a títo sa radili, čo majú urobiť, keď je člň pokazený. Robinson sa rýchle postavil pred nich, riekol im, že je on správca ostrova, za väzňov ich vyhlásil a pri najmenšom náznaku odporu ich hneď dá zastreliť svojimi vojakmi. Sotva že ich takto oslovil, hneď štrnganie zbrani potvrdilo jeho slová; matrózi vystrašení hneď odovzdali svoju zbraň a o milosť prosili. — Počas tohto i ostatní traja buriči prišli a keď videli, že ich odpor by im nič dobrého nepriniesol, darmo by sa namáhali, i oni o milosť prosili. Robinson, v sprievode kapitána a niekoľkých matrózov bližšie pristúpil a riekol väzňom — za ten čas i lapení boli sem dovedení — že za svoj zlý skutok, za svoje prestúpenie úplné odpustenie dostanú, ak strápeného a urazeného kapitána odprosia, jeho i ďalej za ich zákonitú hlavu uznajú a nikdy viac sa proti nemu neprevinia, takúto chybu nespravia, v opačnom prípade ale že všetci postrieľaní budú. — S radosťou vyznali, že ľutujú svoju chybu, ich previnenie, sľúbili vernosť a bezpodmienečnú poslušnosť, padli na kolená a o odpustenie prosili a i prísahu vernosti zložili. Spomedzi buričov len traja boli z omilostenia vylúčení, lebo týchto kapitán za zlých vyhlásil a práve títo ako väzni na ostrove ostali. Druhí opravovali člň a v tomto sa navrátil kapitán na loď, s Robinsonom sa lúčiac s prísľubom, že zajtra v blízkosti ostrova zakotví.

Štrnásty odieľ

Robinson sa rozlúči s bolesťou plným srdcom s ostrovom a navráti sa do svojej vlasti.

Podľa dohovoru tri výstrely z dela mali oznámiť Robinsonovi, ktorý na ostrove ostal musel, že ako prijali ostatní matrózi kapitána na lodi a či ho prijali? Po dlhšom myšlienok plnom čakaní zaznel očakávaný znak; Robinsonovo srdce, ktoré sa z ostrova žiadalo a na krídlach lásky už krajiny a more preletelo v mysli svojej sa už v jeho rodnom meste videl. — Sotva že sa druhého dňa rozbriežilo, vybehol na vrch, kde počas dvanástich rokov neraz vylial pred Vševedúcim a Všemohúcim Hospodinom city svojho srdca, aby sa presvedčil, či včerajšia udalosť nie je len púhy sen? — Nie veru, to bola istota, lebo veľká, trojstážňová loď tam v blízkosti ostrova zakotvená bola; z tej príčiny ponáhľal sa k brehu, aby svojho osloboditeľa vrúčne privítal. Ale kým by on na breh bol prišiel, kapitán lode mu už v ústrety šiel a loď a všetky jeho sily Robinsonovi k vôli odporúčal; ale Robinson odoprel toto holdovanie a len dve jeho prosby žiadal vyplniť, čo kapitán aj vďačne prisľúbil, a síce: žeby ešte niekoľko dní rád na ostrove prežil, lebo čaká na návrat Španiela a aby kapitán ešte zatvoreným, lapeným buričom, vyjmúc tých troch zradcov, odpustil a ich omilostil. Títo traja, aby ako vyhnanci na ostrove zostali, aby sa odlúčení od civilizovaného sveta polepšili.

Piatok ako každý deň, tak i dnes utekal na breh mora. V diaľke videl viac člnov blížiac sa k ostrovu; na jednom bola vztýčená vlajka mieru a ten i jeho otca doviezol. Piatok sa triasol od radosti a ani nevedel dočkať vystúpenie svojho otca na breh; hodil sa do mora a plával oproti člnu, aby čím skorej mohol k srdcu privinúť, k detinskému vernému srdcu pritísnuť toho, ktorý mu život dal. V iných člnoch sedeli zväčša ženy, ktoré medzitým so Španielmi, ktorí sa tiež zo stroskotanej lode zachránili — do stavu manželského vstúpili a Robinsonov návrh s radosťou prijali. Robinson odovzdal ostrov Španielom, a tí tento s vďačnosťou prijali.

Všetky veci zachránené z uviaznutého šifu (lode) Robinson pobral na loď, aby tieto v Pourtsmouthe bývajúcej vdove po nešťastne zahynutom kapitánovi lode mohol naspäť prinavrátiť. Ba Robinson ešte okrem tých vecí vzal si ešte i pre samého seba urobené háby, ako i larvu (náličnicu), kamennú sekeru, bodák, oblúk, slnečník, papagája, dve lamy, psa a i kus zlata, ktorý našiel na brehu piesku. — Robinson vyronil úprimné slzy, keď sa so svojím ostrovom rozlúčil, v srdci svojom cítil opravdivú bolesť, ako na rozlúčenie ruku podal dedičom jeho druhej vlasti a s tým vstúpil na loď. Piatok a jeho otec pri ňom ostali a šli s ním, keď na lodi už všetko v poriadku bolo, zaznel výstrel z dela, ktorý posledné „Boh s tebou“ ostrovu vyslovil. — Loď rýchle a šťastne plávala po širokom mori; cieľ — Londýn — kde námorníci plávali, bol na 53. deň dosiahnutý. Robinson sa srdečne rozlúčil s kapitánom lode a hneď s najbližšou loďou ďalej plával ku vlasti svojej.

Cesta najprv šťastne a pokojne sa mihala, ale zrazu hrozná búrka povstala a loď o jedno skalisko, ktoré z mora vyčnievalo udrela, že na nej diera povstala. Mužstvo oslobodilo hneď záchranné člny, aby si, keď nič inšie, aspoň svoj život ochránili. Loď sa ponorila a s ňou i všetko, čo Robinson so sebou viezol, len Piatok, pes a papagáj mu, ako spomienka, ostali. Nešťastníci v Cuxhafene sa dostali na breh, skadiaľ sa zas na lodi dostali do Hamburgu. Mnohé vzácnosti a chýrečnosti tohto preveľkého kupeckého mesta obdivoval Piatok s nadšením. Všetko toto nové a neznáme mu bolo. Stade cestovali rovno do Robinsonovho rodiska. Aké myšlienky a city prežíval vo svojom srdci Robinson, keď na zem svojho rodiska vstúpil, to si každý pomyslieť môže.

To, že jeho milovaná matka už dávno v zemi odpočíva, počul od priateľa, ktorý na jeho návrat pripravil Robinsonovho otca. Ani slova neprehovoriac, ale plný citov lásky jeden oproti druhému sa objali otec so synom. Staručký otec nedohováral synovi svojmu nikdy, lebo veď zas uvidel syna, a tak teraz už v pokoji mohol skloniť hlavu, aby v pokoji zomrel. Ako strela sa v jeho rodisku rozšíril chýr o Robinsonovom návrate a každý chcel jeho i jeho druhu vidieť a privítať. Robinson a Piatok sa neskôr stali stolármi a ostali navždy nerozlučnými priateľmi. V práci boli vždy pilní a tak pre ich pilnosť a statočnosť u každého si len česť a priazeň ba i vážnosť získali. Neskôršie sa oženili a najväčšiu radosť a blaženosť v kruhu ich milovaných detí nachádzali a i našli; dlhý vek dožili a ctení i od spoluobčanov v pokoji zomreli.

Koniec.